

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

1076

PRACTISCHE
TAALOEFENINGEN,

BIJEENGEZAMELD

DOOR

W. A. ELBERTS.

1° STUKJE.

DEVENTER,
A. J. VAN DEN SIGTENHORST.
1882.

F 16

1076
F. 16.

PRACTISCHE
TAALOEFENINGEN,

BIJEENGEZAMELD

DOOR

W. A. ELBERTS.

1° STUK JE.

DEVENTER,
A. J. VAN DEN SIGTENHORST.
1882.

1076.
J. 16

GEDRUKT BIJ H. C. A. THIEME TE NIJMEGEN.

VOORBERICHT.

Zoo ik den grooten voorraad van taal oefeningen met deze verzameling waag te vermeerderen, dan geschiedt zulks alleen omdat, naar mijn meening, afwisseling van dergelijke schoolboeken nuttig en noodig is. Ieder onderwijzer van eenige ervaring weet wat oude, volgeschreven cahiers vermogen. Ondanks het scherpste toezicht ontsnappen ze aan de snippermand en worden ze door oudere knapen met zorg bewaard en door jongere gretig geraadpleegd. Niet de meening dus dat ik wat beters of wat nieuwerwetsch geef, is de drijfveer tot de uitgave, maar wel de gedachte: misschien hebben ook anderen behoefte aan ruimer voorraad. Bovendien tot dusverre dicteerde ik deze oefeningen, doch het dicteeren — hoe nuttig ook — is tijdroovend en door gedurige herhaling vervelend.

Wat nu de verzameling zelve aangaat, de voorbeelden zijn geen kinderen mijner verbeelding; ze zijn ontleend aan gedrukte werken of mij door mijn leerlingen in de pen gegeven. 't Zijn geen cacografieën; door de verschillende schrijfwijzen naast elkander te plaatsen wordt de leerling tot een keuze gedwongen:

---

op den leeraar rust de zorg dat de knaap zich rekenschap van zijn keuze geve. De kleine gedichten of fragmenten van gedichten aan het einde van 't boekje, acht ik geschikt voor bespreking en ontleiding: een oefening die in de lagere klassen der middelbare school verwaarloosd noch overdreven mag worden.

Mocht het boekje koopers vinden, dan zal een tweede verzameling met oefeningen voor meergevorderden volgen.

ZWOLLE, Juli 1882.

E.

PRACTISCHE TAALOEFFENINGEN.

I.

1. Van iemand die zoetje(n)s aan voor zijn doen een bemiddeld man geworden is, zegt men: hij heeft zijn schaapje(n)s op het dr(o)oge.

2. Het werkwoord no(o)pen bete(e)kende ou(d)tijds ook: het paard de spo(o)ren geven.

3. Zie die(n) oude(n) man, met zijn gelaat vol vo(o)ren(s) en rimpel (mv.), blijmoedig de(n) dood te gemoe(t)(d) gaan.

4. Eens worden d' opgeploegde vo(o)ren(s) op 't lief(e)-lijkst besproeid(t).

5. De voord(t), nu meer dan minder diep,
Na(ar) sloot of schei(ij)grop stond(t) of liep,
Was Almens(ch) gans(ch)e tempelschaar,
Vooral de(n) meisje(n)s, tot bezwaar.

6. De Grieken en Romeinen vergo(od)den hun(ne) helden na hun(nen) dood: wie het meeste bloed vergo(o)ten had(t), stond(t), het hoogst in hun achting aangeschre(e)ven.

7. Dat straten en ste(e)gen van oude ste(e)den meestal na(a)uw en krom lo(o)pen, is algemeen bekend(t); een gevolg hiervan is het ge(e)ren der kamers.

8. Vader van Alphen zegt:

We zaten laa(t)st bij Saartje(n),
 Onze oude goede baker (baakster),
 Die sprookje(n)s kan vertellen,
 En aten dikke wa(af)fel (mv.),
 En dronken ch(sj)ocolade.

9. Is er onderscheid(t) tusschen smo(o)ken en ro(o)ken?

10. Wat veranderen de ze(e)den en gewoonten(s): Toen ik jong was liepen alle tuinmans(lieden) met slo(o)ven voor: nu prij(ei)ken de kellners of schaffers er mee.

11. Dat een kind te spe(e)nen bete(e)kent een kind van de borst ne(e)men, mag men als vrij algemeen bekend aannemen? Mis(s)chien weet niet ieder dat het vischspe(e)-nen bestaat in het geven van zuiver water aan de(n) visch.

12. In de sneldichten van Huyghens le(e)zen we:

Jan kwam op straat zijn neef te ontmoet(t)en
 Die volgezo(o)pen was en scheef.

Jan wilde uit schaamte hem niet groet(t)en,

Maar de (d') andre riep: »uw dienaar, neef,
 't Is of ge mij niet kent.» »Ja», sprak Jan, »bij mijn le(e)ven,
 Ik ken je wel, je bent een van mijn volle ne(e)ven.»

13. Hoe we(e)lig groeien sommige boomen: snijd(t) men een wilge(n)tak van een boom en steekt men die(n) in de(n) grond, welhaast begint hij (zij) uittebotten (uit te botten).

14. 'k Heb een (h)(e)kel aan draai(ij)ers: men kan niet genoeg tegen he(u)n op zijn hoed(d)e zijn, want op hen valt niet te re(e)kenen.

15. Een oud spreekwoord zegt: Zet de te(e)ring na(ar) de ne(e)ring.

16. De dichter Camphuyzen, een Gorkum(m)er van geboorte, zegt ergens:

Daar moet veel strijd(t)s gestre(e)den zijn,
 Veel kruis(') en leeds gele(e)den zijn,

Een nauwe(n) weg betre(e)den zijn,
 En veel gebeds gebe(e)den zijn,
 Zoo lang wij hier bene(e)den zijn.
 Zoo zal 't hierna in vreden zijn.

17. Tusschen keren en keeren bestaat groot onderscheid. Breng(t) beide werkwoorden goed te pas in een volzin.

18. Als men Haarlem(')s omstre(e)ken doorkruis(z)en wil, dan raad ik de(n) wandelaar aan een uitstapje naar Brederodes grijze(n) bouwval te maken.

19. Men zag de volksme(e)nigte s(z)amenscho(o)len voor de wo(o)ning van den Raadpensionaris.

20. Men vindt, zegt de schoolmeester, twee(d)erlei (soort) ne(e)gers. Heus(ch)elijke ne(e)gers en schoorsteenve(e)gers.

21. Dieren die hunne jonge(n) zo(o)gen, noemt men zoogdieren.

22. Bij het monnik(k)enwe(e)zen heette de opzichter over een ploeg van tien monni(k)ken, of eigen(t)lijk van ne(e)gen, hij was de tiende, de *de(e)ken* (decanus). Een domdeken volgt in rang op een(en) bi(s)schop.

23. Kussenslo(o)pen worden van katoen of linnen vervaardigd en be(e)nen (beenderen) kno(o)pen van dierenbeenen (beenderen).

24. De abrik(o)zen zijn uit Armenië afkomstig en de naam die(n) ze dragen, beteekent(d) eigen(t)lijk : vroeg rijp. Het zijn de vruchten van den boom die(n) de Romij(ei)nen de(n) Armenische(n) pruime(n)boom noemden.

II.

1. Kent gij wel pe(e)terse(e)lie? Het is een plantgewas(ch) dat aan me(e)nigē spijs de(n) rechte(n) smaak bijzet.

2. Aan alle menschen die huizen huren of verhuurren (verhuren), raad(t) ik aan huurce(e)len te maken.

3. Geen tro(o)nen noch (nog) kro(o)nen we(e)gen op tegen het bezit van een gerust gewe(e)ten.

4. Plane(e)ten en kome(e)ten zijn hemel(l)ichamen.

5. Het aantal Israëli(e)ten of Jo(o)den op de we(e)reld bedraa(ch)gt nagenoeg zeven millioen (miljoen).

6. Be(e)ten worden in Overij(s)sel zelden kro(o)ten genoemd.

7. Door het taalgebruik zegt men aalbessen (beziën) en moerbei(j)en.

8. De rij(ei)en of ko(o)ren in Vondels treurspelen (spellen) zijn met recht beroemd.

9. Rozemarij(ei)n of Rosmarijn is een gewas met een welriekende(n) geur en een lekkere(n) smaak dat overvloedig in 't Zuiden van Frankrijk en Italië was(ch)t.

10. De dichter Joachim Oudaen verdiende de(n) kost met te(e)gelbakken. Wat zijn te(e)geltjes?

11. Zeg mij het onderscheid tusschen vio(o)len en fio(o)len.

12. In het beleg van Parijs voed(d)en zich de belegerden met allerhande voedsel: ratten, muizen ze(e)men, enz.

13. Dat me(e)lis witte suiker en me(e)nie ro(o)de verf is, zal de(n) meesten uwer wel bekend zijn.

14. Tabakskonforen (mfooren) geraken van lieverle(e)de uit de mo(o)de, sind(t)s het ro(o)ken van pijpen voor dat van s(c)igaren plaats maakt.

15. Salpe(e)ter of salpeterzure potas(ch) is een stof die een verkoelende(n), zoutachtige(n) smaak heeft.

16. In Noord-Holland (Noordholland) te(e)len de landbouwers vele fijne zaden zoo als komij(ei)n-, karwij(ei)- en vogeltje(n)szaad.

17. Wat is het onderscheid tusschen beren en beeren?

18. Sind(t)s ongeveer 1860 heeft men de(n) petro(o)-leum als middel van verlichting vrij algemeen aangewend

De naam ontleent hij (zij) aan het Latijn: het woord beteekent steenolie.

19. Men noemde Attila, koning der Hunnen, de(n) gee(s)-sel Gods.

20. Jozef droomde dat de scho(o)ven zijner broeders zich voor zijn schoof (schove) nederbo(o)gen.

21. 't Ligt in de re(e)de(n) dat uw ouders verstoord waren.

22. En Jezus zeide: »Steek u(w) zwaard weer in de sche(e)de. De(n) drinkbe(e)ker die(n) de Vader mij te drinken gegeven heeft, zou ik die(n) niet drinken?

23. Karel Martel versloeg de Mo(o)ren of Arabieren in de(n) slag van Poitiers. (732)

24. Enkele vreemdelingen noemen ons, Hollanders, wel eens de Chine(e)zen van Europa.

III.

1. Keizer Julianus gaven de Christenen de(n) naam van de(n) Afvallige(n) omdat hij het Christendom verlo(o)-chend had.

2. Door een re(e)de verstaat men een veilige, door de natuur gevormde lig(leg)plaats voor schepen.

3. De dichter v. Lennep laat Graaf Willem V zeggen:

»Dan hoort gij allen, ed'le(eedle He(e)ren,

Nog blijf ik hier als vorst rege(e)ren

En 'k schenk mijn nicht, ik wil 't bezwe(e)ren

De(n) schaāmtelo(o)zen ro(o)ver niet.»

4. Het woord minneko(o)zen is (z)samengesteld(t) uit minnen en koozen: het laatste beteekend(t) praten.

5. Ongelukkig acht ik de(n) mensch die zich niet tegen verve(e)ling weet te vrijwaren (vrij te waren).

6. De vereenigde toone(e)listen zullen hedenavond een

voorstelling geven in het lok(c)aal van den heer Watse: het kantoor van den bure(e)list is open (los) van tien tot vier uur.

7. De Markers en Urkers gene(e)ren zich met de vischvangst en le(e)ven hoogst eenvoudig en tevre(e)den.

8. Met Januari komen de be(e)ren los, zegt men wel eens geksche(e)rende van de jaarre(e)keningen. Die(n) naam heeft de stude(e)rende jongelingschap uitgedacht, omdat de schuldeischers dikwijls onbevre(e)digd en brommende als be(e)ren huiswaarts ke(e)ren als ze de(n) een of andere(n) student te vergeefs(ch) om geld manen.

9. Vergeld(t) kwaad met goed, zoo zult gij ko(o)len vuur(s) op het hoofd uws vijands ho(o)pen.

10. Hoe lief(e)lijk kwe(e)len de vogels in 't bo(s)schage.

11. Vondel*zingt

Hij poogt d'onno(o)zle te vernielen

Door 't moorden van onno(o)zle zielen.

12. Dat ze(e)men lappen van schape(n)- of geite(n)huiden berei(ij)d worden, is u waarschijnlijk bekend.

13. Dan danst m'er zeker op de koord,

Of go(o)cheld(t) uit de tas(ch)

En brengt een hoen uit be(e)kers voort

Met hocus pocus pas.

14. Hoeveel ve(e)ren zouden er wel in ons waterrijk landje zijn?

15. Men geve het onderscheid op tusschen blauwen en blouwen; kauw en kouw, dauw en douw, mos en mosch, bos en bosch, rus en rusch, lis en lisch enz.

16. Hoe klei(ij)n gevoel ik mij, hoe diep zonk 'k in u(w) oogen.

17. Hebt gij wel eens van de(n) eenhoren (hoorn) gehoord?

18. Van hei(ij)nde en verre kwamen de gelo(o)vigen toe-

stro(o)men om de(n) nieuwe(n) pre(e)dikant te ho(o)ren.

19. Uit Noorwegen voert men veel Noor(d)sche de(e)-len aan.

20. De Dokkumer zei(ij)len zijn als sluizen vermaard.

21. Door een pe(e)gel of pei(ij)l verstond men vroeger een knopje(n) of pennetje(n) boven in een kan of in een andere vochtmaat dat aanwees hoe hoog het vocht in de kan moest staan om een bepaalde hoeveelheid te hebben. Thans verstaat men er het merk door ter bepaling van de waterhoogte.

22. Mijn broeder wond(d)e zich gisteren vrees(se)lijk met een zei(ij)s(z)en.

23. Ou(d)tjids dwei(ij)ld(d)de men zijn tro(o)nie af: nu wordt het dwei(ij)len op stoepen, gangen, enz. toegepast.

24. Paard en rij(d)tuig te houden vlei(ij)t niet alle menschen.

IV.

1. Een vriend die(n) mij mijn fei(ij)len toont,
Gstreng bestraft en nooit verschoont,
Heeft op mijn hart een groot vermogen :
Maar 't laag gemoed dat altoos vlij(ei)t
Verdenk ik van baatzuchtigheid
Ik kan zijn bijzijn niet gedo(o)gen.
Die(n) zelden prijst, spreekt vriendentaal,
Die(n) altoos vlij(ei)t, liegt me(e)nigmaal.

v. ALPHEN.

2. Prei(ij) en ui(ij)en zijn noodzakelijke bestand(d)e(e)len der erwte(n)soep.
3. Er zijn menschen voor wie alleen fei(ij)ten en cijf(f)ers iets bekoorlijks hebben.

4. De galei(j)en waren roeivaartuigen en werden in bewe(e)ging gebracht door veroordeelde misdadigers die (wie) men de(n) naam van galeiboeven of galeislaven gaf.

5. Een onzer hedendaagsche dichters zingt:

Bid(t) voor de weduwen en we(e)zen,
 Die kwijnen in verjaarde(n) nood,
 Die, van hun wonden nooit gene(e)zen
 Steeds wanklen tusschen hoop en vre(e)zen
 Die le(e)ven van gebe(e)deld(t) brood.

TEN KATE.

6. Marsepei(ij)n is een soort koek of brood, van gestampte amandel(mv.) en suiker gemaakt, dat men op St. Markusdag in Italië bakte (biek) ter her(r)innering aan een zware(n) hongersnood. Marsepei(ij)n bete(e)kent dus Markusbrood.

7. »Alles verandert,» bromde de grijs(z)aard, »in mijn jeugd heette (hiette) een meubelmaker een(en) schrij(ei)nwerker.

8. In de(n) vorige(n) eeuw we(e)melde het van dichters of rei(ij)melaars die elke heug(e)lijke of droevige gebeurtenis in 't gezin van den Patriciër in keur van poezy(ie) bezong.

9. Het oude bes(t)je(n) was eigen(t)lijk een klappij(ei) die van de heele wereld wat nieuws en zelden wat goeds wist te vertellen.

10. Vermijd(t) zelf(s) de(n) schijn van 't kwaad.

11. Voor de(n) Belgische(n) opstand had(t) het Nederlandsche leger tien regi(e)menten cavalerie: vier c(k)urasiers, twee dragonders, drie hus(z)aren en één lan(s)ciers.

12. Van dergelijke aantei(ij)gingen verzoek ik verschoond te blijven.

13. Zou werkelijk een lak(k)ei(ij) zich soms verbeeld(d)en meer dan (als) zijn heer te zijn?

14. Wie 'telegrafeert tegenwoordig niet? Een ieder

sei(ij)nt en dikwijls om een nietigheid. Geen wonder, 't is betrekkelijk goedkooper (beter koop) dan (als) een brief: als men de(n) tijdwinst daarbij in aanmerking neemt.

15. Terwijl sommige menschen verbaasd en ver(r)ukt stonden over de technische vaardigheid waarmede de pianist(e) over de toetsen van zijn (haar) speeltuig gleed(t), schiepen (schepten) anderen meer behagen in de melody(ie) der to(o)nen van dit eenvoudig lied.

16. In de omstre(e)ken van Zwolle schijnt de grond bi(ij)zonder geschikt voor het aankwe(e)ken van y(ie)pe(n)-boomen.

17. En d'andre antwoordt hem :

Gij zult deze ed'le (eedle) rei(ij)en

Als basterdbisschop dan gaan volgen en geleien

Hardnekkige, leg nu de(n) valsche(n) mij(ei)ter neer.

VONDEL.

18. Een koopman die aan zijn geldelijke verplichtingen tekort schiet, kan de(n) schuldeischer laten gij(ei)zelen.

19. Hij streek de(n) (het) ijsel (ijzel) uit zijn baard en haar.

20. De zucht om met fijn porcelei(ij)n te pronken dagteekent van het laatst der zeventiende of 't begin der acht(t)jende eeuw. Porcelain is ook een soort van groente(n); beide woorden zijn van dezelfde afkomst.

21. Wie ijst (eist) niet bij de gedachte aan zulk een hag(che)lijke onderneming.

22. Hakkenei(ij)en of telgangers zijn rij(d)paarden die (wie) men geleerd heeft de beide rechter- en daarna de beide linkerpo(o)ten te gelijk vooruit te brengen.

23. Malvezij(ei) is een goudge(e)le, zoete wijn die in het zuiden van Europa, in de(n) Peloponesus was(ch)t en veel uitgevoerd word(t) uit Napoli di Malvasia; van daar draagt de wijn die(n) naam.

24. In de(n) Patriottentijd droegen de Amsterdamsche

scheepstimmerlieden (mannen) de(n) naam van bijtjes
(beiltjens.)

V.

1. Och waren alle menschen wijs,
En wilden daarbij wel,
De aarde waar' (was) hun (hen) een Paradij(ei)s,
Nu is ze meest een hel.

CAMPHUYZEN.

2. Krenten en rozij(ei)nen zijn zuidelijke vruchten.
3. Zoo hebben wij dan, hernam ze, ons veulen (volen)
verkocht voor een gros(ch) groene brillen met ple(e)ten
randen en segrij(ei)nen huisje(n)s.
4. Het beveenid(d)e hem dikwijls dat de kinderen geen
olij(ei)folie kenden.
5. Deze twee vrouwen zijn rechte hel(le)ve(e)gen.
6. Op het ve(e)ge ziekbed uitgestrekt liggen wil zeggen
de(n) dood nabij zijn. In mijn jeugd zeide men als iemand
onverwacht de kamer binnen trad(t), terwijl over hem ge-
spro(o)ken werd : je bent nog niet veeg.
7. Sin(d)ts men geen vetkaars(z)en van vier in een pond
meer brandt, raken de snuiters en profei(ij)tertje(n)s uit de
mo(o)de.
8. Goedertieren(d)heid en toegeven(d)heid zijn de(n)
mensch nuttiger dan (als) hals(s)tarrigheid.
9. Wat smart doorvlij(ei)mt zijn ziel, wat worm
(blijft aan hem knagen,
Als de argelooze ga(a) hem dweept van schoone
(dagen.

HELMERS.

10. Hij kreeg een paar ve(e)gen uit de pan die niet voor
de(n) poes waren.

11. Uit de zelfde bloem zuigt de bij(ei) ho(o)ni(n)g en de wesp (weps) venij(ei)n.

12. Dat de Molukken ook spe(e)cerij(ei)eilanden genoemd worden, zal de(n) jonge(n) taalbeoefenaar wel bekend zijn.

13. In ons land hebben we acht ministe(e)rie (mv.): finant(c)ie (mv.), oorlog, marine, justitie, kolonie (mv.), waters(s)taat, binnen- en buitenlandsche zaken.

14. Mijn oudste zuster kocht in deze(n) winkel vier do-zij(ei)n(en) han(d)schoenen.

15. Wat is het onderscheid(t) tusschen fabri(e)ken en trafi(e)ken? Een fabri(e)kant is iemand die door middel van werktuigen een of andere stof bewerkt of voorwerpen vervaardigt; trafi(e)kanten zijn handelaars in eigen ge-maakte zaken.

16. In de meeste steden van ons vaderland vindt men nog een Bagei(j)nenhof of Bagij(ei)nenstraat. Van waar die(n) naam?

17. Door cherubij(ei)nen en serafij(ei)nen, twee Hebreeuw-sche woorden, verstaat men hémel(l)ingen of engel (mv.).

18. De Israëli(e)tische godsdienst heet ook wel de(n) Mozaïsche(n) naar den wetgever Mozes.

19. Selderij(ie) en andij(ie)vie zijn smakelijke groenten(s).

20. Treed nader, blo(o)de knaap, treed(t) nader

Ik was voor jaren met uw vader

Verbonden door de(n) vriendschapsband.

21. De woorden gevleugel(t), gebekt, gespierd(t), gehoornd (horend) geschubt(d), gevlees(ch)d, gewiekt, gevind, gestaart, zijn termen uit de plant(en)- en dier(en)-kunde.

22. Zijwormen leven van moerbe(ij)blad (mv.)

23. Het tochtje van Prins Maurits met den zei(j)lwagen langs de Noordzee tot aan Petten, heeft niet veel navol-ging gevonden.

24. Waartoe een bro(o)ze zuil voor Feith nog opgerig(ch)t?
Een die nooit zal vergaan, heeft hij zich zelf gesticht.

VI.

1. Zeg het onderscheid tusschen hal, v. en o.; helm, m. en v.; hof, m. en o.; hoop, m. en v.; kamp, m. en o.; kant, m. en v.; kardoes, m., v. en o.; keel; v. en o.; kiel, m. en v.; koppel, m. en o.

2. Onze voorvader (mv.) voed(d)en zich met spijsen die thans niet meer op tafel verschijnen, zoo als (ij)eikels, zwane(n)- en rei(ij)gervleesch enz.

3. Haarlem en Heemstede zijn bekend om hun ble(e)-kerijen.

4. Wanneer een veldheer een kleine nederlaag lij(ei)dt, dan heet zulks in officie(e)le taal dat de generaal een achterwaarts(ch)e bewe(e)ging heeft gemaakt.

5. Willem de Zwijger stierf door het ver(r)ade(r)lijk schot eefis politiek (2.nv.) en godsdienstig (2.nv.) dwe(e)pers.

6. Door een baaitje (baadje) verstaan de matro(o)zen een wollen hem(t)drok of boes(z)eroen die over het hem(t)d wordt aangetrokken.

7. Op het concilie of (de) kerkvergadering van Nicea in 't jaar 323 werd bepaald dat het Paas(ch)feest zou gevierd worden op Zondag na de eerste volle maan na de voorjaars dag- en nacht(e)evening.

8. Ik belei(ij)d open(t)lijk dat ik mij hiermee zwaar tegen de(n) tijdgeest bezondigd(t) heb en ik buig de(e)-moedig het schuldige hoofd voor de berisping en (den) hoon die mij wachten.

9. Door bruidsuiker (mv.) verstaat men in de provincie Holland sakjes (bultjes) met suikerer(w)ten, choëolaatjes,

ul(l)level (mv.) enz., welke bij de vrienden en kennis (mv.) rondgebracht worden als de dochter des (huis) (2.nv.) gaat trouwen.

10. De uitvinder der Leidsche fles(ch) hee(t)te Cunaeus.

11. De Ruyter was te Vlissingen gebo(o)ren en geto(o)gen.

12. Aan de hof(mv.) bij sommige kleine Duitsche vorsten bestont(dt) de post van opperkag(ch)elaanlegger: dat is de wij(ei)ds(ch)e titel van een schriel beloofd am(b)t.

13. Terwijl de roem van vele in hun tijd hooggeëerde dichters is getaand(t), blijven Molières c(k)omedie (mv.) nog steeds hun oude(n) roem handhaven.

14. Hij wist van den prins geen kwaad wordt gezegd van een onno(o)zele(n) hals die arg(e)loos genoeg is dat hij van niemand iets kwaad(s) vermoed(t). — De omge(e)-ving eens prins (2.nv.) tuurt met Argusoogen op alles wat een vorst verricht of zegt en zuigt er niet zelden venj(ei)n uit.

15. Sommige ziekten zijn overerf(e)lijk; daarom wordt wel eens gezegd: hij heeft de te(e)ring van zijn ouders geërfd (georven). Erven bete(e)kende vroeger ook duren en leeft als zoodanig nog in de uitdrukking: eeuwig en erfelijk.

16. Vergadering der commissie van toezicht op Din(g)s-dag de(n) 21 Oc(k)tober 1875, des avonds te(n) half acht uur (ure) (uren).

17. Mijn broeder had de(n) fijt (feit) aan de(n) vinger: hij leed ondrage(ag)lijke pijnen en in weerwil van alle pappen zwoor (zwoer) de vinger veertien dagen, toen de chi(sji)rurgijn er eindelijk in snee(d).

18. Al het koren was reeds gedors(ch)t (gedors(ch)en).

19. De leerling geve het onderscheid in beteekenis op tusschen de volgende meerslachtige woorden:

Atlas, m. en v.; bal, m. en o.; beet, m. en v.; bles, m.

en v. ; blik, m. en o. ; bloed, m. en o. ; bonk, m. en v. ; broek, v. en o. ; buil, m. en v. ; buis, v. en o.

20. De Goud(t)sche pijpen bestaan uit witte, vuurvaste klei(ij).

21. De dichter en geschiedschrijver Gerard Brandt heeft ons het leven beschreven van Vondel, Neerlands(ch) grootste(n) dichter, en van de Ruyter, Neerlands(ch) grootste(n) zeeheld der 17e eeuw.

22. Jugurtha, koning van Numidië, verzekerde zich de gunst van vele(n) invloedrijke senator (mv.) te Rome door het uitdeelen van onmete(meet)lijke schatten: Toen hij de wereldstad verliet, riep hij uit: O vij(ei)le stad, gij zoudt te koop zijn, zoo er zich slechts een koper opdeed.

23. Een ijzergieterij heette vroeger in de(n) mond des volks een ijzermole(n).

24. De Deventer(sche) koek(en)bakkerijen genieten een welverdiende(n) roem.

VII.

1. Men verlangt het onderscheid in beteekenis te weten tusschen: krop, m. en v. ; loods, m. en v. ; maal, v. en o. ; maat, m. en v. ; morgen, m. en o. ; muil, m. en v. ; palm, m. en v. ; pas, m. en v. ; patroon, m. v. en o. ; pekel, v. en o.

2. De ontf(v)anger aanvaar(d)de zijn betrekking de(n) ach(t)tiende(n) Januari(ij).

3. Het eten van ei (mv.) op Pa(as)schen was bij onze voorvader (mv.) en bij de meeste volk (mv.) der Ch(K)ristenheid een godsdienstige instelling.

4. Onze voorouders begroet(t)en den ooi(ij)evaar wanneer hij in 't laatst van Februari(ij) zijn oude nest weer opzocht als de(n) bode der lente.

5. 't Zijn alle(n) geen kok (mv.) die lange messen dragen.

6. De stuurman (mv.) hielden na(a)uwkeurig aanteeke-
ning van de cours (mv.)

7. Vroeger stond op het uithangbord eener tapperij te
lezen: hier verkoopt men brandewijn en gebran(d)de wa-
ter (mv.)

8. Bij gebrek aan brood, eet men kors(t)je (mv.) van
pastij (ei) (mv.), zegt het spreekwoord, wat (dat) zeggen
wil: in nood gebruikt men wel wat men anders niet de(r)
moeite waard acht aan te zien.

9. De veenrook vergal(t)d ons in het voorjaar menige(n)
schoone(n) avond.

10. Wat al anec(k)dote (mv.) en sne(e)dige gezegde
(mv.) worden er op re(e)kening van Frederik den Groot(e)n
gezet!

11. Mijn vader gaf de voorkeur aan een kwikbaro-
me(e)ter.

12. Wat verbeeld(t) zich die(n) snoeshaan wel; hij komt
pas kijken in de we(a)reld en voert de(n) hoogste(n) toon.

13. Vloeken en zwe(e)ren is gewoonlijk het gevolg van
ijdelheid of po(g)chzucht.

14. Hebt gij wel eens van ke(e)telsteen gehoord? Wan-
neer het water dat in een stoomketel verhit wordt, veel
kalkdeel (mv.) bevat, dan hechten zich die deelen aan
de(n) wand(t) des ketel (2nv.) en wel zoo ste(e)vig dat dit
(die) steen met geweld er uit gehamerd moet worden. Dit
is een vermoeiend en tijdro(o)vend werk: in veel fabriek
(mv.) heeft men daarom twee stoomke(e)tels; is de eene
in 't ongere(e)de, dan doet de andere dienst. Niet alle
water houd(t) even veel kalkdeel (mv.): water uit sloot
(mv.) en veen (mv.) is voor stoomke(e)tels het beste. Men
heeft reeds lang op middelen gepeinsd(t) om de steen-
vorming in de(n) ke(e)tel tegen te gaan; het beste schijnt

dat men den (het) wand(t) met een mengsel van teer en potlood(d) bestrijkt.

15. De ve(e)ren van struis (mv.) of struisvogels worden veel als sieraad op dameshoeden gedragen.

16. Van iemand die zonder geld of goed zich ergens vestigt(d) en er fortuin maakt, zegt men wel eens: hij is hier op een strooiwis(ch) komen aandrijven.

17. Hem (hij) die zich op het glibberig terrei(ij)n der woordvors(s)ching wagen wil, is het aan te raden (aanterraden) voorzichtig voorwaarts te schrij(ei)den.

18. In landen die arm aan water zijn, moeten de koopmansgoederen per as(ch) vervoerd worden.

19. Menschen die aan de(n) drank verslaafd zijn, (h)erkent men licht aan hun paars(ch)e(n) neus en flets(ch)e oogen.

20. Een ko(o)menij(ei) is een winkel waar men allerlei eetwaren, kruideniersartikelen, enz. verkoopt.

21. De ervaring heeft mij geleerd dat vele leerlingen niet we(e)ten wat een grutter is. Weet gij wat grut is?

22. De gemeente Zwollerker(k)spel omringt de stad Zwolle van alle kanten.

23. Poot zingt :

Hoe genoeg(e)lijk rolt het leven

Des tevreden land(s)mans heen ;

Die zijn zalig lot, hoe klein,

Voor geen ko(o)ningskroon zou geven.

24. In de(n) onverhoeds(ch)en nachtelijken aanval bij Hochkirchen werden de Pruis(s)en door de Oostenrijkers verslagen.

VIII.

1. Men zegt wel eens: »Lieve kinderen hebben veel namen; passen we die zeg(s)wijze toe op het madeliefje(n), dan vinden wij haar bewaarheid. Wat al namen voor dat weidebloempje! Maagdeliefje, mei(mij)zoetje, mei(mij)-zoentje, grasbloempje, margarietje, kransje, liefkruid, kersouw, enz. 't Laatste woord is verouderd.

2. Groote kamergeleerden gedragen zich gewoonlijk heel links(ch) in 't bijzijn van dames.

3. Sommige menschen zijn zoo slaafs(ch) onderdanig dat men er van walgt.

4. Hol(t)sblokken zijn klompen.

5. Kamoës (kamuis) le(e)ren schoenen werden vroeger veel in de(n) rouw gedragen; dit leder ontleent zijn naam van het Fransche woord *chamois*, ons gems, dus eigenlijk gems(z)e(n)leer.

6. Sommige soorten van oester(s)schelpen le(e)veren prachtig glinsterend parel(paarl)moer op.

7. In de middeleeuwen vond(t) men buiten de meeste ste(e)den van ons vaderland inri(g)chtingen voor lepro(o)zen of melaats(ch)en. De melaats(ch)heid werd voor ongeneze(nees)lijk en besmettelijk gehouden.

8. De kamperf(v)olie is een slingerplant met fraaie en geurige bloempje(n)s; de(n) naam komt van een Latijnsch woord dat geite(n)blad beteekent(d).

9. Men niaakt tegenwoordig onderscheid tusschen kindsheid en kindschheid.

10. Dat ordent(e)lijk uit orden(t)lijk ontstaan is, zal geen(s)zins betwijfeld worden.

11. Het ver(r)ade(r)lijk schot van Balthasar Gerards trof de(n) Prins(ce) op Din(g)sdag de(n) tiende(n) Juli(ij) 1584.

12. Menigeeen houd(t) kievi(e)tseieren voor een groote lekkernij; mij lust liever een haringslaad(t)je.

13. Tot welk rijk der natuur beho(o)ren de spons(z)en?

14. De stukje(n)s leer welke aan de biljard(lard)keus met lijm gehecht worden om het afsto(o)ten der ballen(s) gemakkelijker te maken, dragen de(n) naam van pom(m)e-rans(z)en.

15. Zij tracht(t)e zich op alle moge(moog)lijke wijzen aangenaam bij haar stiefmoeder te maken.

16. De inwo(o)ners van Monnik(k)endam drijven handel in haring en ansjo(o)vis(ch).

17. De dichter Borger van het bloed sprekend(e), zegt: het zwelt, het kookt, het bruis(ch)t naar 't hoofd.

18. Dat prons(z)elen en kwans(z)elen woorden van nagenoeg dezelfde bete(e)kenis zijn, is niet zoo algemeen bekend; het eerste woord is tamelijk verouderd en het grondwoord *prondel* voor vodden sedert lang overle(e)den.

19. Wat verstaat men door balie(i)- en wat door kans(z)elwelspreken(d)heid?

20. Van iemand die niet lich(g)t tot een hoogere(n) plaats zal geroepen worden, zegt men: »hij heeft (a)sperge(sie)bedden aangelegd, omdat deze plant eenige jaren moet staan eer (zij) hij eetbare vrucht geeft.

21. Gedurende het beleg van Lei(y)den sloegen de inwo(o)ners allerlei walg(e)lijke dingen ten lijf(v)e.

22. Door ga(a)rdenier (mv.) of warmoezier (mv.) of warmoezenier (mv.) verstaat men menschen die allerlei groenten(s) te(e)len en verkoopen.

23. De hoogste macht der paus (mv.) dagteekent van de twaalfde eeuw.

24. De dichter Nierstrasz maakte een vers op de(n) moedige(n) lood(t)s Frans Naerebout.

IX.

1. Van een man die niet veel weet, word(t) gezegd : hij heeft niet veel in zijn mars(ch). Echter heb ik nooit gehoord : die menschen hebben niet veel in hunn(e) mars (mv.)

2. Sommige namen van beroepen klinken fatsoenlijk (vergr. tr.) met een vreemd woord : dentiste is veel mooi (comp.) dan (als) kieze(n)trekker en oculist klinkt geleerd (comp.) dan (als) brille(n)jood.

3. Sommige liefhebbers van kippen laten eende(n)eieren door kippen uitbroeden (broeien) en vermaken zich dan met de(n) angst der oude klok (hen), als ze hare jongen te water ziet gaan.

4. De toppen der abe(e)len ruis(ch)en geweldig.

5. Als ik spreek van een dege(deeg)lijk man, dan bedoel ik daarmede een door en door eerlijk mensch ; een man waarop men kan rekenen ; een man uit een (één) stuk.

6. Roos (mv.) op de(n) weg gestrooid,

En de zorg verge(e)ten ;

Slechts een korte spanne tijd(s)

Wordt ons toegeme(e)ten.

7. Hij moest bij Betje wo(o)nen : die is nog wel jaloers(ch)
Dat vader ons gekozen heeft : daar woont hij gelijk-
v(f)loers(ch).

8. Oom kijkt op zijn horloge(gie) en zegt dat domine(e)
S. het weer geweldig lang moet maken.

9. 'k Veracht den vij(ei)ns(z)aard die vroomheid en gods-
dienstzin hui(g)chelt om zijn lage oogmerken te berj(ei)-
ken.

10. Men hoorde de leeuw(e)rik(k)en hun welkom aan den
morgen kwe(e)len.

11. Het vinnig stralen van de zon

Ontschuil ik in 't bos(s)chaadje(age)

O zoo dat boschje klappen kon,

Wat meld(d)e het al vrijaadje(age).

12. De friss(ch)e Rotte met haar (zijn) zilverblanke baren
Lacht mij bevallig toe langs haar bebloemde(n)
boord(t)

Zij ruis(ch)t en bruis(ch)t en roept met kab-
(belen en spartelen :
Zing(t), Dichter, zing(t) van mij, mijn schoon-
(heid geeft u stof.

13. Het zege(n)vierende leger werd met gejuig(ch) ingehaald; men wierp de(n) dappere(n) bevelhebber lauwerkrans (mv.) en bloemen toe; men tooid(d)e de huizen met vlaggen en groen; men verlich(t)te de straten met guir(gier)lande (mv.) van gas(z.)

14. De paalworm is een vernielend insek(c)t; hij (het) doorboort het hardste hout en beschadigt onze zeeve(e)ringen

15. Als(z)em smaakt haar suikerzoet,
Gal kan haar voor nek(c)tar strekken,
Ja, zij kan, in mi(y)rrhe en roet
Ho(o)ni(n)g en ambroos ontdekken.
Tot verkwikking van 't gemoed(t).

De dichter zegt dit van de Vergenoegz(s)aamheid.

16. Ziet gij dat (dien) dundoek wappren
Met drie(d)ërlei(e) baan?
Dat is de vlag der dappren,
Der leeuwen heldenvaan.

17. De(n) roem dezer diergaarde maken de kame(e)len en drom(m)edaris(s)en uit.

18. Czaar Peter de(n) Groote kwam de(n) ach(t)tiende(n) Augustus 1697 op een Zondagmorgen met een k(K)eulsche(n) aak te Zaandam en vertoefde aldaar acht dagen in de woning van Gerrit Kist, welke woning nog te zien is.

19. Sind(t)s een vijf en twintigtal jaren is het verbruik van in Genu(e)sche olie ingelegde sardijnen (sardines) sterk toegenomen.

20. Met de(n) ponjaard onder den mantel sloop de booswicht het paleis des vorst (2.nv.) binnen.

21. Houd(t) gij wel van pe(e)nen of wortel (mv.)? Ja, mid(t)s ze jong zijn; hu(t)spot met ui(j)en bewonder ik niet.

22. Een fla(a)uwiteit. Wat is leelijker dan (als) een fluit? Antwoord(t). Twee fluiten.

23. Dat Paus Leo op Kers(t)dag van 't jaar 800 Karel de(n) (g)Groote(n) tot westers(ch)n keizer zalfde, zult gij wel eens gelezen hebben.

24. Een spiering(k)je uitgooien om een kab(b)eljau(w) te vangen.

X.

1. Jaarlijks(ch) trekken duizende(n) landverhuizers naar Amerika of Australië, omdat zij me(e)nen aldaar rijk te zullen worden of alt(h)ans 'makkelijker hun brood te zullen verdienen.

2. Men onderscheid(t) kopie van kopy.

3. De meeste steden van ons vaderland kenmerken zich door een of andere snoeperij; wie(n) lust geen Haarlem(m)er halletjes, Goud(w)sche sprits, Delf(t)sche jaapmaatjes, Bos(s)sche koek, Utrech(t)sche theerandje(n)s, Haagsche hopjes, enz.?

4. Scheepsladingen met si(chi)naas(ua's)appel (mv.) worden jaarlijks(ch) uit de havens van Spanje en Italië naar Noordelijk Europa vervoerd.

5. Nog woed(d)en de partijschappen en ve(e)ten, toen David van Bourgondië de(n) mij(e)ter op het hoofd zette en de(n) bisschopstaf in de hand nam.

6. In deze hag(ch)(e)lijke omstandigheden bleef de(n) Prins van Oranje niets over dan (als) het vaderland te verlaten.

7. De begraf(v)enis van den a(d)miraal de Ruyter had plaats de(n) acht(t)ienden Maart 1677.

8. 't Lijd(t) geen twijfel dat de Groenlanders een be(e)-ker walg(e)lijke(n) vischtraan met evenveel smaak opdrinken als een ander een roemer roode(n) wijn(s).

9. Rotting(k) is een rietgewas dat dienst doet als wandelstok: 't verkleinwoord is . . . .

10. Wanneer het werkwoord kne(e)den in figuurlijke(n) zin gebruikt wordt, dan beteekent het we(e)ken (week maken); zoo spreekt Vondel ergens van »zijn tong die diamanten kneed(t).»

11. Van keizer Napoleon de(n) eerste(n) wordt verhaald dat hij zou gezegd hebben: »Het Hollands(ch) zal weldra niets meer dan (als) een matro(o)zentaal zijn.»

12. Filips de G(g)oede ontnam zijn(er) zwakke(n) bloedverwant(e) Jacoba van Beieren het graafschap Holland en Zeeland. Acht jaren later scheid(d)e deze ongelukkige vorstin uit het leven.

13. De steenbakkerijen of ti(g)chelo(o)vens worden gewoonlijk met lange(n) turf geheet(en).

14. Op den negenden van slacht(g)maand 1800 woed(d)e er een hevige(n) storm.

15. Hij was het, ja, de onzaalge Graaf,
Die(n) Willem, die(n) zoo diep beklaag(e)lijk
Een noodlot tors(ch)te, meer ondraag(e)lijk
Dan immer arme Ch(K)ristenslaaf,
Op 's roovers dwanggalij(ei)en kende.

16. De he(e)ler is zoo goed als de ste(e)ler.

17. Als u geen lastertong ontz(s)iet,
Zoo moet gij naar geen rede(n) vragen,

De slechtste vruchten zijn het niet
 Waaraan de wesp(ps)en knagen.

18. Be(e)re(n)vet werd vroeger als zeer bevorderlijk voor
 de(n) groei van het haar beschouwd.

19. En ste(e)vig staat de romp van 't hout(en) kasteel
 ineem.

20. Een kre(e)gelig haantje — het beestje sprak
 (Fransch —

Verliet eens zijn hok en gebied,
 En waar hij een haan vond, die(n) moest aan
 (de(n) dans,

Hij mog(ch)t het verkiezen of niet.

21. Zeg, pelgrim ziet gij ginds(ch)en steen,
 Met donker mos(ch) begroeid?

22. Algemeen houd(t) men dons(z)en bedden voor zeer
 ongezond.

23. Aan de(n) ingang van de Amsterdamsche diergaarde
 bevinden zich veel kakketoos (kakkatoes) en pap(p)egaaien.

24. In de eerste jaren der Hervorming zong men hier
 te lande de psalmen op wijzen van straatdeunen.

XI.

1. Het zelfstandig naamwoord *las(ch)* word(t) weinig
 meer gebruikt; men verstond(t) er door een stuk dat ergens
 aangezet of tusschen twee andere zaken ingevoegd was.
 Men praa(t)te bijv. van een lasch (mv.) in de(n) jas te zetten.
 Van hier het werkwoord lass(ch)en: de telegraafdraden
 moeten gelas(ch)t worden.

2. Dat ze(e)melen voor het voed(d)en van konei(ij)nen
 gebruikt worden, weet gij zeker.

3. Gouda is de stad der pijp(e)nfabri(e)ken; doch hun

aantal is in de laatste vijftig jaren schroom(ome)lijk verminderd sin(t)s de s(c)igaren de pijp verdre(e)ven hebben.

4. De kerk was met rou(w)floers(vloers) behangen; de was(ch)kaars(z)en versprei(d)den een zacht licht en wegstervende orgelto(o)nen klonken ons in de ooren.

5. Een dege(deeg)lijk geleerde wij(ei)dt zijn gans(ch)e leven aan een enkel onderwerp der(s) omvangrijke(n) wetenschap(s).

6. Leer(t) ons wars(ch) zijn van het zorgen
 Voor de(n) naderende(n) morgen;
 Bij het kwaad dat ons ontmoet
 Stil gelo(o)ven, God is goed.
 Biddend waken, moedig strijden,
 Ne(e)drig wacht(t)en, ho(o)pend lei(ij)den,
 Vro(o)lijk zijn met stil ontzag
 Leer(t) ons, Heer, dit elke(n) dag.

7. Van iemand die bitter bedroefd en ontmoedig(t)d ter ne(e)der zit, zegt men: hij zit in zak en as(ch).

8. Arme menschen voed(d)en zich in de(n) re(e)gel met aardappel (mv.) en rogge(n)brood.

9. De(n) beroemde hoogleeraar F. Kaiser wijd(d)e zijn gansche leven aan de beoef(f)ening der sterre(n)kunde.

10. De s(z)amenkomst werd met een gebed beslo(o)ten.

11. In vele streek (mv.) van ons vaderland plaatst het volk een h voor een klinker. Zoo zeide eens een mijner leerlingen: De duim is het h(onder)ste gedeelte van de (h)el en een ander, Cornput h(eischte) de stad op.

12. Hoe v(f)onkelde zijn oog bij 't hooren van dat woord.

13. Zij zag de ridders draven,
 Op 't stei(ij)gerende ros,
 Het moedig hoofd omwe(e)meld
 Met struis(ch)- en rei(ij)gerbos(ch).
 Zij zag de wapenschilden

Gedragen rij(ei) aan rij(ei),
 Door rijkgedos(ch)te knapen
 In 't blinkend eerlivrij(ei),
 Ach, zeg my, riep ze driftig,
 Van argwaan ongewis(ch),
 Wie(n) onder al die ridders,
 De Graaf van Holland is,
 Haar e(e)ga(a) hoort haar vragen.
 En ziet haar vors(ch)end aan.

14. Na lij(ei)den komt verblijd(d)en.

15. Er bestaat tegenwoordig groote(n) lust om alle ker-
 mis(s)en af te schaffen.

16. Dat walvis(s)chen hun(ne) jongen zo(o)gen, zult ge
 wel eens gehoord hebben.

17. In de bergen van Noorwegen vindt men ho(o)len
 en klo(o)ven.

18. De postilj(l)on zat op de(n) bok
 Van Amsterdam naar Leiden,

19. Apen bezitten een groote(n) zucht tot navolging;
 menschen die alles slaafs(ch) navolgen wat ze zien, worden
 daarom ook wel eens naäpers genaamd.

20. Als er te Katwijk aan de sluis (mv.) gespuut(d) wordt,
 dan is het ijs voor schaats(en)rijders gevaarlijk.

21. Niet ver van Lei(y)den op een klein buitentje rust
 het stof(fe)lijk overschot des beroemde(n) hoogleeraar(s)
 Wijttenbach en dat van zijn echtgenoot(e).

22. Wat men in de oostelijke streek (mv.) van ons vader-
 land hooioppers noemt, heet in Noord-Holland (Noordhol-
 land) ro(o)ken.

23. De even(n)acht(s)lijn is een denkbeeldige(n) c(s)irkel
 die(n) de(n) aardbol in twee gelijke halfronden, een noor-
 delijk en een zuidelijk verdeelt.

24. Een kubieke meter heet ook wel wiss(ch)e.

XII.

1. »Een luiwagen,» zegt Bilderdijk, »is een schoonmaakerswerktuig om de(n) vloer te kuis(ch)en.» Than(d)s zouden we zeggen te schrobben. Kuis(ch)en beteekent eigen(t)lijk schoonmaken en wordt weinig gebruikt.

2. Op den mij(ei)need staat zware straf.

3. Het Vondel(s)park en de Vondel(s)straat te Amsterdam behooren tot de schoonste gedeelte (mv.) van het nieuw aangebouwde gedeelte der stad.

4. De dokter (mv.) hebben de(n) zieke(n) opgegeven.

5. Onze ouden spraken van een opdrachtig, dat is van een opgezwollen en rood gelaat. Thans word(t) het woord weinig meer gebruikt.

6. De ouden meenden dat de zon om de aarde draaide; wij weten beter; de draai(j)ing der aarde om haar as(ch) en om de zon staat vast.

7. De man keek mij aan of hij het in Keulen hoorde onwe(e)ren.

8. Hooi kan door broei(i)ng in brand(t) geraken.

9. Door brood(d)ronken(d)heid verstaat men de dartelheid des overmoed (znv.) die door de(n) overvloed ontstaat.

10. Hooge muren moeten door be(e)ren geschraagd worden.

11. Verlaat het Spaarn(Sparen) en het IJ,
Gespeeltjes, laat uw geest bij mij
Een poos zich in de klaverweien
Van 't lustig Bloemendal vermij(ei)en.

12. Korte metten met iemand maken wil zeggen weinig omslag of drukte maken. Het woord beteekent: de(n) vroegdienst in de kerk en komt zelden in 't enkelvoud voor.

13. Tusschen de werkwoorden tors(ch)en en dross(ch)en bestaat verwantschap, al beteekenen ze thans niet meer hetzelfde; beide(n) komen van tros (pak.)

14. De re(e)de van Tess(x)el wordt voor een veilige ankerplaats der schip (mv.) gehouden.

15. Zeven kinders (kindren) en een wijf

Zijn zijn daaglijks(ch) tijdverdrijf.

16. »Die rede(n)», zegt Vondel, »schijnt bekleed met schijn van rijpe reden (mv.)

17. Door een zoo(t)je bot verstaat men gewoonlijk zes of acht botten.

18. De man ontvlucht(t)te door middel van eenige(n) aan elkaar gebonden reep (mv.) van zijn beddelaken.

19. Bij het aankomen van een trein aan een hoofdstation(statie) onderzoekt onmiddel(l)ijk een deskundige of de ass(ch)en der rijtuigen ook gebro(o)ken zijn.

20. 't Was alles stil in 't (den) legerkamp

De ro(o)zenkleur(i)ge morgendamp,

Die met het rij(ei)zend zonlicht speelde

En koel op tent en velden lag,

Trok langz(s)aam op.

21. Elke deugd ontaard(t) soms in een ondeugd; vastheid van karakter word(t) door overdrijving hal(s)starrigheid; toegeven(d)heid, zwakheid, zuinigheid, gierigheid enz.

22. Honger maakt rauwe bo(o)nen zoet.

23. Het woord re(e)derijker is verbasterd uit rethorijker.

24. Morgen, morgen!

Dag, in de ne(e)vlen der toekomst gehult(d)!

Zeg(t) ons, o zeg(t) wat gij aanbrengen zult.

Zwaait gij de(n) kelk van geneug(ch)te in 't rond?

Brengt ge ons de(n) be(e)ker van smart aan den mond?

XIII.

1. 't Valt niet te ontkennen dat de publi(e)ke vermakelikheden in de laatste jaren sterk toegen(o)men zijn; concerten, c(k)omedie (mv.), paarde(n)spel (mv.), muzy(ie)k-uitvoeringen, le(e)zingen, rederijkers-voorstellingen, en wat niet al verdringen elkander. Huis(e)lijkheid word(t) hierdoor niet bevorderd.

2. Dat de oude IJ(s)sel in Prui(s)sen zijn oorsprong neemt, zich met de(n) nieuwe(n) IJ(s)sel te Doesburg(borgh) vereenigd(t), dan onder de(n) naam van Gelderschen IJs(s)el langs Zutphen(fen) en Deventer loopt, Overijs(s)el van Gelderland scheid(t) en beneden (boven) Kampen in de Zuiderzee uitwatert; — dat zijn al te maal (allemaal) dingen die gijlieden (jelui) wel zult weten.

3. Hoe eento(o)nig klinkt het geroep van de(n) koek-(k)oek!

4. »Daar hebt gij Jan van Schaffelaar,»
Weergalmt hij in zijn val,
Verbras(ch)t en deelt hem met elkaar
En les(ch)t uw heete gal.

5. Wij volgen thans de(n) Gregomiaansche(n) stijl (steil.)

6. De Maanda(a)gsche Courant wordt gewoonlijk des Zate(u)rda(a)gs(ch) avond uitgegeven.

7. Veins(z)aard (mv.) en grij(ei)ns(z)aard (mv.) zijn zelden bemind.

8. In plaats dat elk mij eer zou to(o)nen
Zie 'k mij van Agamemnon ho(o)nen.

9. Weet gij hoe men de(n) man noemt die(n) zonder jag(ch)tacte jaag(ch)t? Hij heet stro(o)per.

10. De vij(ei)ver geeft ons puik van viss(ch)en;
Of zoo die vangst ons ook mog(ch)t missen,

Een scho(o)tel bo(o)nen uit de(n) tuin,
 Konijntje(n)s uit het (de) zandig duin
 En eierstruif en mals(sch)e slaa(d)tjes
 Schaf ik mijn lieve kamaraad(t)jes.
 Van boter, vette(n) room en fris(ch)
 Gestremde kaas kan elk de(n) dis(ch)
 In deze streek volop verzorgen.

11. Burge(r)meester (mv.) van Amsterdam ontsloegen Von-
 del eervol uit zijn betrekking als suppoost bij de bank
 van le(e)ning met behoud van zijne wedde.

12. Keizer Frederik Barbarossa, aldus genaamd om zijn
 ros(sch) baard, verdronk op de(n) derde(n) kruistog(ch)t.

13. Men zou een sy(i)nagoge een Israëli(e)tische kerk
 kunnen noemen.

14. Johan de Witt liet de(n) rid(t)meester Buat in hech-
 tenis nemen omdat hij in 't geheim met de(n) vijand brief-
 wisseling hield(t).

15. De k(c)atholy(ie)ke kerk erkent de(n) paus als het
 hoofd der christenheid.

16. In de(n) oorlog van 1859 gelast(t)e keizer Napoleon
 dat de soldaten hun schakoos (shako's) tehuis zouden la-
 ten. Dit moet u niet bevreemd(d)en want de politiemu(t)s
 is een veel 'makkelijker hoofd(d)eksel.

17. Na een gelukkig(en) volbracht(t)en tocht uit Midden-
 Azië bereikte Xenophon met zijn tienduizend manschap-
 pen het strand der Middel(l)an(d)sche zee.

18. Heuch(e)lijke tijding
 Bron van hartverblijding.
 Evangeliewoord.

19. Te Zwolle dragen de s(c)ingels de(n) naam van We(e)-
 zenlanden; waarschijnlijk is die(n) naam ontleend aan de
 bezittingen van het Hervormde Weeshuis aldaar. -

20. Toen de Spanjaard op twee plaatsen bres(ch) ge-

scho(o)ten hadden, liepen ze storm op de(n) muur, doch de A(a)lkmaarsche burgerij hield dapper stand en bleef de(n) vijand afwe(e)ren.

21. Kikvors(sch)en noemt men wel eens scherts(s)ende(r) wijze Hollandsche nachtegaal (mv.).

22. De meid trok een vies(ch) gezicht.

23. Er waren echte jonge scho(o)nen

Die riepen ras(ch):

»Men zag wel aan heur ro(o)de koon (mv.)

Wat soort ze was.»

24. Koning Saul bracht de(n) laatste(n) nacht van zijn leven een bezoek aan de to(o)veres van Endor, die hem zijn naderend einde voorspeld(d)e.

XIV.

1. Er is een groot onderscheid in de spreek- en in de schrijftaal: tot de eerste behooren krant, kraf, sla, suikerij, kleur, evenwel, pruk, krent, klant, boel, huilen, maar, uitscheiden enz., waarvoor de schrijftaal bezigt, courant, karaf, salade, chicorij(ei), couleur, nog(ch)t(h)ans, paruik, corint, kalant, boedel, schreien, slechts, ophouden, enz.

2. Ach 't is vergeefs(ch), vergeefs(ch) dat ze aan zijn borst
(blijft hangen,

In sprakelooze(n) rouw, dedood(s)verf(w) op de wangen.

Vergeefs(ch) dat zij haar zoon van haren boezem rukt

En dol van wanhoop aan het hart des vaders drukt.

3. Zijn gedachten zwe(e)ven in hoogere sfeer (mv.)

4. In 't gedruis(ch) des winds verloren,

Laat zich Ada's(aas) stemme hooren.

5. Het was een zoel(l)e(n) dag, zoo als Mei(mij)maand er

vele geeft. Hij(ei)gend en blazend tors(ch)te de waagdrager hier een baal spe(e)cerijen; gin(t)ds een last graan(s) naar de plaats van opslag toe.

6. Of de te(e)ring een ongenees(nese)lijke ziekte is, zou ik niet durven bewe(e)ren; zeker gaat het dat de kwaal menigeen ten graf (3.nv.) sleept.

7. Aanstaande(n) Din(g)sdag wordt de oud(e) burgemeester met veel staatsie (statie) in de Nieuwe Kerk bijgezet.

8. De koningen van Frankrijk droegen vroeger de(n) wij(ei)dsche(n) titel van Allerch(k)ristelijkste Majesteit.

9. 't Ontbrak Lodewijk d(en) vijftiende(n) aan de noodige wilskracht; hij was te vad(t)sig en te traag om ernstig het goede te willen.

10. Struis(z)en verbergen de(n) kop in de(n) grond, als zij vervolgd worden.

11. Ouderwets(ch) porcelein (postelein) is nog altijd zeer in trek.

12. Zoo gij een voetrei(ij)sje(n) maken wilt, dan raad(t) ik u Arnhems(ch) omstreek (mv.) te doorkruis(z)en.

13. Van iemand die g(a)auw uitgepraat is, zegt men: Hij had al heel spoedig zijn kruid(t) en lood verscho(o)ten.

14. Mijn zoon kwam mij jaarlijks(ch) tweemaal bezoeken.

15. Zeg, ziet gij dat burg(cht)slot, zoo vast en zoo hoog?

En ziet ge die jonk(g)vrouw met tranen in 't oog?

En ziet ge die(n) pelgrim van 't Heilige land?

Die(n) hoed met die schelpen, die(n) staf in zijn hand?

16. Onze voorouders zeiden van kinderen die zonder inspanning het overtollige voedsel teruggaven: Spij(ei)ers, gedijers.

17. In min of meer dichte(r)lijke taal zegt men wel eens: De verontwaardigde schrijver goot de f(v)io(o)len van zijn toorn (toren) op zijn c(k)ritic(k)us uit.

18. Deze gewetenlooze reg(ch)ter maakte zich aan recht(s)-verdraai(j)ing schuldig.

19. Mijn oom, schoon in de zestig jaar oud, is hetgeen men voor die(n) ouderdom nog, een kras(ch) ventje(n) noemt.

20. Is de as(ch) zulk een slechte(n) warmtegeleider, dat men gloeiende ko(o)len vuur(s) op zijn hand kan houden, zoo er slechts een laag as(ch) onder ligt?

21. In Noord-Brabant(t) verbouwt men veel beet (mv.) voor de beetwortelsuikerfabriek (mv.).

22. Het dorre en dro(o)ge land,

Dat een wijle de lucht om regen scheen te prachen,

Zag groener en begon de melkmeid aan te la(g)chen.

VONDEL.

23. In de [groot(t)e of St. Lebuinuskerk te Deventer vind(t) men een krog(ch)t of onderaards(ch)e kerk.

24. Hoeveel vro(o)me pelgrim (mv.) to(o)gen in de middel(n)eeuwen naar het Heilige Land!

XV.

1. Toen aan de(n) avond van de(n) acht(t)iende(n) Junij(i) 1815 de Prui(s)sen op het slagveld van Waterloo(o) kwamen, stond(t) Napoleon op een hoog(ch)te en verkeerde hij eenige oogenblikken in de(n) waan dat de bai(j)onnetten die hij in de avondzon zag blinken, de ba(i)jonnetten waren van Grouchy's(ys) legerc(k)orps.

2. De natuuronderzoekers schrijven de(n) los(ch) een scherp gezicht toe.

3. De koopman stak de(n) brief in de(n) brieventas(ch).

4. Mijn oom bezat vele koffij(ie)- en suikerplantages aadjes).

5. Snirs(z)en is een klanknaboot(z)send woord: men

zegt het van koud water dat op een he(e)te plaat valt.

6. Hij tas(ch)t(t)e als een blinde(n) man naar de(n) wand(t).

7. Wanneer ik van iemand zeg: hij spel(d)de mij dat fabeltje(n) op de(n) mouw, dan wil ik daarmee zeggen: hij maakte mij iets diets(ch).

8. De waarheid? — Dat's een drommel(sch) woord,

Roept een der kinkels uit:

Wie(n) heeft hier ooit zoo'n naam gehoord!

En wat of dat beduid(t)!

9. Ik zag die(n) man met een dorenstok (doornen stok) gewapend door het weiland gaan.

10. Kroes(ch) van haar, zegt het spreekwoord, kroes(ch) van zin.

11. Van een geliefde(n) doode(n) klinkt het menigmaal van onze lippen: Zacht ruste zijne (hare) ass(ch)e!

12. Tijdens de(n) opstand der Polen in 1864 liet Napoleon III de mo(o)gendheden pols(z)en in hoeverre zij gene(e)gen zijn zouden tot het bijwonen van een Europees(ch) congres van vorsten.

13. In de meeste plaatsen van Overijs(s)el viert men nog een jaarlijksche(n) bid- en dankdag voor het gewas(ch).

14. De boord (mv.) der ri(e)vieren waren met bies (mv.) lis(ch) en rus(ch)en (mv.) begroeid.

15. Men verdeelt de turfve(e)nen in hooge en lage ve(e)nen.

16. Wat een kapitij(ei)n bij de infanterie is, dat is een ri(d)tmeester bij de ruiterei(ij).

17. Nogthans (nochtans) ben ik niet alleen, want de Vader is met mij.

18. Nog(ch) woed(de) de oude ve(e)te en Kab(b)elja(a)uw-
sche twist

En Hoeks(ch)e weerwraak had al 't volk tén strijd
(gehi(t)st.

19. Welk een drommels(ch) leven maakt die jongen hier.
 20. Een bekend Hollands(ch) spreekwoord zegt: hij heeft een aar(d)tje naar zijn vaartje.

21. Mijn zuster gaat altijd op reis met twee koffers en drie hoede(n)doos (mv.)

22. Dat blu(s)chen en les(s)chen na(a)uw aan elkaar verwante woorden zijn, valt iedereen niet aanstonds in het oog.

23. Treed(t) uw fortuin dus niet bald(d)adig met de(n) voet.

24. De minister (mv.) aanvaard(d)en hun hooge betrekking de(n) acht(t)ienden Juli(ij).

XVI.

1. Is het niet opmerkelijk dat de ooj(ooi)evaar hier te lande algemeen gastvrij ontf(v)angen en hem het nestelen gemakkelijk gemaakt wordt? Nog altijd heerscht bij veel(en) de me(e)ning dat deze(n) vo(o)gel geluk aanbrengt. Zijn naam zelf(s) duid(t) het aan.

2. Gansch Twent(h)e door vindt men calicot(kaliko) fabri(e)ken.

3. De (v)fles(ch) heeft menige(n) dronkaard ongelukkig gemaakt.

4. Ziet gij die(n) roofvogel hoog in de lucht zwe(e)ven?

5. Door de vrees(e)lijke aardbe(e)ving die de stad Lissabon te(ij)sterde, de(n) eerste(n) November 1755, verlo(o)ren een groote menigte menschen het leven en stor(t)ten een massa wo(o)ningen in.

6. Wegens de heerschende ziekte gelast(t)e de burge(r)-meester dat de kermis zou geschorst (schort) worden.

7. Men spreekt van bries(ch)ende paarden en van bruis(ch)end bier. Het eerste beteekent t(h)ans hinni(k)ken,

het tweede schuimen. Oorspronk(g)elijk is bries(ch)en en brui(z)sen hetzelfde woord.

8. Ook was er een tooneel gewrog(ch)t
 Daar stond een oud doc(k)toor
 Die pillen voor de(n) dood verkocht
 En brillen voor 't gehoor.

9. In vele museums, is 't de(n) suppoost (mv.) verboden fooi (mv.) aan te nemen.

10. Reeds beschouwden 's konings geneesheeren zijn dood als zeker, toen zijn getrouwe lijfarts Philippus hem een drank bereid(d)e van wiens (welks) heilzame uitwerking deze(n) zich veel goed(s) beloofde.

11. Van Frederik den Groot(e)n zijn talrijke anekdote (mv.) en sne(e)dige gezegde (mv.) bekend.

12. Borger zegt :

O Coeverden, al was uw mag(ch)t,
 Zoo talrijk als de ke(e)vers;
 Uw vest, uw burg(ch)t, uw muur, uw gracht,
 Zou bukken voor de we(e)vers.

13. De profe(e)te(n)school (mv.) bij het oude Israel waren kweekschool (mv.) voor godsdienstleeraar (mv.).

14. Eenige matro(o)zen waren op de(n) mars(ch) geplaa(t)st; anderen he(e)schen (hijst)en de zij(ei)len op.

15. Mijd(t) de(n) omgang met dezulke(n) die aan spel en drank verslaafd zijn, want waar gij mee verkeerd(t), daar wordt gij mee geëerd.

16. Het buskruit(d) bestaat uit drie bestand(d)eelen: salpe(e)ter, zwavel en hout(s)kool.

17. De (het) kameel die (dat) de(n) Arabier het schip der woestijn noemt, is hem van onberekenbaar groot nut.

18. 't Gebergte smelt als was(ch)
 En word(t) geheel tot as(ch),
 Voor 't aangezicht des Heer (2 nv.).

19. Een noo(d)druftige is een man die (3 nv.) het aan 't noodige ontbreekt.

20. Op de gewe(e)zen W(w)itte poort te Leiden stond(t) te lezen:

Tot bidden u bevl(i)y(t),
 Wees(t) neerstelick en waackende,
 Want ghi weet uur nog(ch) tiit .
 Wanneer het quaad is naackende.

21. Tegen adel(l)ijke namen en wei(ij)dsche ti(t)tels zien de menschen gewoonlijk meer op dan (als) tegen ware verdiensten of diepe kennis.

22. Onder de steden die Alexander in handen vielen, behoorde Gordium waar hij de(n) befaamde(n) Gordiaansche(n) knoop doorhakte van wiens (welks) ontkno(o)ping, volgens de godspraak, de heerschappij van gansch Azië afhing.

23. Noord-Brabant(d) maakte voor de slo(o)ping der oude Republiek een deel uit van de Generality(ei)tslanden.

24. De man kon zijn wr(e)vel en spijt niet langer bedwingen.

XVII.

1. Op vier honderd (vierhonderd) millioen (mieljoen) Chin(e)s (mv.) vind(t) men slechts duizend Israeliet (mv.); daarentegen heeft Rusland twee millioen zeventhonderd duizend Jood (mv.) onder zijn bevolking.

2. De toenemende macht en grootheid der beide republiek (mv.) maakte de wederzijds(ch)e afgunst gaande en het eiland Sicilië, naar wier (welks, welker) bezit beiden streefden, was de twistappel die(n) de(n) krijg deed ontbran(d)den.

3. In vele steden van ons vaderland vind(t) men klokke(n)spel (mv.) of beiaard (mv.)

4. Er werd verslag uitgebracht bij mond(e) van de(n) secretaris.

5. Men geloofde in de(n) oude(n) tijd aan bepaalde voor- teeken (mv.) die(n) de goden de(n) menschen als blijken van hun gene(e)genheid gaven en die onder anderen zichtbaar was (waren) in de vlucht der vogel (mv.)

6. De senator (mv.) vermoord(d)en Romulus en maakten het volk diets(ch) dat hij in een onweer ten hemel ge- varen was.

7. In de collek(c)te langs de burgerhuizen (huizen der burgers) gedaan, vond men honderd ach(t)tien stuivers (stuivertjes).

8. Alexander stierf zonder duidelijk aangewezen te hebben die (3 nv.) hij zijn rijk achterliet.

9. In het voorjaar, als er overvloed van die(n) visch is, kan men dikwijls een groote(n) elft voor weinig geld koopen.

10. Door prins (mv.) van den (het) bloed(e) verstaat men de lid (mv.) eener vorst(e)lijke familie (famielje, familie).

11. De water (mv.) van Spa handhaven steeds hun oude(n) roem.

12. Na de(n) rampspoedige(n) veldtocht van Rusland bracht Napoleon met buitengewo(o)ne veerkracht een nieuw leger op de been (mv.)

13. Er bars(t)te (borst) een opstand uit aan welks (wiens) hoofd zich Brutus en Collatinus plaa(t)sten.

14. Jezus zeide: Geef(t) de(n) Keizer wat des Keizers is en God(e) wat God (2 nv.) is.

15. Dido ontvluch(t)te haar broeder, de(n) Koning van Sidon en stich(t)te Carthago.

16. Zoudt ge met mij van meening zijn dat het geloof

aan toovenaarsters (tooveressen) en kaart(en)legsters zoo van lieverle(e)de begint uit te slijten?

17. Hij zal wie(n) struiklen mag, verschoonen.

18. De verhalen die (welke) de Romeinen ons van Rome's stichting opdis(s)chen, verdienen geen geloof.

19. De toestand des zieke (2 nv.) was re(e)delijk en de pijn drage(ag)lijk.

20. De(n)gene(n) die(n) ik uitgekozen heb, schijnt gij niet te vertrouwen.

21. De rivier welke(n) wij Oude(n) IJs(s)el noemen, ontspringt in Duitschland en loopt langs Doetichem (Deutekom). Hij (zij) staat in verbinding met de(n) nieuwe(n) IJs(s)el die bij Westervoort(d) uit de(n) R(h)ijn komt en zich te Doesborgh (burg) met de(n) Oude(n) IJs(s)el verenigt.

22. Heb(t) uw vijanden lief, bid(t) voor de(n)gene(n) die u(w) geweld aandoen.

23. Wij(ei)len mijn vader hield(t) veel van visch; alleen blei(ij) (mv.) en voren (mv.) kon hij niet uitstaan, katvisch lust(t)e hij (hem) niet.

24. Schobbe(n)jak (mv.) zijn deugniet (mv.), bedriegers. Het woord beteekend(t) eigen(t)lijk : jak van (ijzeren) schobben of schubben dat de mindere krijgsman (mv.) in de(n) strijd droeg(en).

XVIII.

1. Tot een dro(o)gist-apothe(e)ker die een vers (mv.) maakte, zeide een beoordeel(l)aar:

O du dichter, o du dutter!

't Waar dy (di) wijs(z)er, 't waar dy (di) nutter

Dat du in de(n) vjz(s)el stiet (stootte)

En het dichten laten liet.

2. De regenbak moet gelensd(t) worden want hij (zij) is vuil.
3. Hij klimt de(n) stij(ei)len toren op
Met ach(t)tien rappe man (mv.)
En ge(es)selt op der Hoekschen kop
Met slagen, uit de(n) trans.
4. Wie(n) onzer heugt niet de(n) eerste(n) April van het jaar 1872, toen we de(n) driehonder(d)ste(n) gedenkdag vierden van Neerlands(ch) onafhankelijkheid?
5. Het gekwak des kikvorsch (2e nv.) klonk ons uit de sloot (mv.) tegen.
6. Ole(e)anders en camelia (mv.) zijn bloemen die men met zorg moet verple(e)gen.
7. Garibaldi's(is) vrijescharen veroverden het eiland Sicilië.
8. Voor ongeveer drie jaar (jaren) had er in mijne na buurschap een geval plaats dat wellig(ch)t verdient aan de (der) vergeetelheid on(t)trokken te worden.
9. U, Vader, wien (dien) 't heelal vereert,
U danken wij dat Gij regeert.
10. Geen dichter die (3e nv.) men in de 17e eeuw meer eer beweest en die(n) men hooger achtte dan (als) Jacob Cats, en ik zou er haast willen bijvoegen geen dichter op wie(n) men thans lager neerziet dan (op) hij (hem). Nog(ch) die grenze(n)looze vereering, nog(ch) die diepe ver guizing had Cats verdiend.
11. Op veler (vele) gelaat was de grootst(e) mogelijke teleurstelling te le(e)zen.
12. »Spreek(t) uwé niet tegen Meneer, Sorsetje? — Foei, Franswadje, wat maak(t) uwé uwees handjes vuil met die schullepies.»
13. Wanneer twee menschen zich met elkaar verzoenen, dan zegt men wel eens: alles is weer in de lis(ch) (mv.)

14. De ouden zeiden: »die(n) de go(o)den in 't verderf willen storten, die(n) slaan ze met krankzinnigheid;» want dikwijls ziet men dat groo(t)te mannen, door voorspoed verblind, willen(d)s en weten(d)s in hun verderf loopen.

15. De ve(e)derbos(ch) knikt op zijn hoed,
Hij ademt wraak, heeft dorst na (naar) bloed
En les(ch)t die(n) met jene(e)ver.

16. Was er in vroeger jaren overvloed van visch, nu wordt (hij) zij uitgevoerd en we kunnen zeggen: de visch is schaars(ch).

17. Wie(n) heeft het nooit berouwd dat hij soms door te veel te spreken zijn naaste(n) benadeeld heeft.

18. Stellage (mv.) worden ook wel stelling (mv.) geheeten, ook kent men wiskund(st)ige stelling (mv.)

19. Gisteren verwelkomde (verwelkwam) ik mijn oudste(n) broer die na een afwe(e)zigheid van tien jaar in 't vaderland terugkeerde.

20. Uw pruime(n)boomen en de mijne(n) staan in volle(n) bloei.

21. Ofschoon mijn zuster reeds aangenomen is, gaat zij nog op een lid(lede)maten-catechisatie.

22. De vorst bestelde vier nieuwe Smyrna(a)sche vloer-kleed (mv.)

23. Steeds kruide (krooi) mijn vader zijn onderwijs met sne(e)dige gezegden of koddige anec(k)dote (mv.)

24. Wie(n) Neerlands(ch) bloed door de (d')adren vloeit,
Van vreemde smetten vrij,
Wiens (welks) hart voor land en koning gloeit,
Verhef(fe) de(n) zang als wij.

XIX.

1. Verdient het gebruik maken van verkortingen bij lid- en voornaamwoorden geen aanbeve(e)ling? Mij dunkt (ik denk) van wel. De groo(t)te Bilderdijk die in veel deftiger(en) tijd leefde, zong reeds:

Mij dunkt, dat mijnen, zijnen, hunnen,
 Is zeker maar een wedding(den)schap;
 Of zou ik mij bedriegen kunnen,
 Men doet het immers voor de grap?
 Want wie(n) zou de arme voornaamwoorden,
 Zoo sterk met klatergoud omboord(d)en,
 Te schittrend voor het knecht(s)livrei(ij)?
 Dat goed(t)je(n) kan men niet ontbe(e)ren,
 Schuilt best in schaduw van zijn He(e)ren
 En nooit voegt hun (het) zoo'n luid geschrei.

2. O kers(t)nacht schooner dan de dagen
 Hoe kan Herodes 't licht verdragen
 Dat in uw duisternisse blinkt,
 En wordt gevier(t)d en aangebeden (aanbeden).

3. Tot verve(e)len(s) toe z(s)eurt die man over zijn Amsterdamsche (Amsterdammer) reis.

4. Wanneer men met St. Nicolaas een surprise in een turf ont(f)vangt, dan verbran(d)de men die(n) niet dadelijk; er konde(n) eens een paar prachtige man(s)chetkno(o)pen in zitten.

5. Wie(n) de (het) Haarlem(m)ermeer niet gekend heeft, kan zich moei(e)lijk voorstellen wat een groote(n) plas(ch) water(s) zij (het) was.

6. Ik heb wel eens hooren bewe(e)ren dat men uit de melodie (mv.) van de volk(s)lied (mv.) der verschillende natie (mv.) de(n) aard des volks kan opmaken.

7. Zeg mij het meervoud van vizier, portier, humeur, friseur, banier, officier, barbier, soldenier, likeur, flankeur, roman.

8. Komt men het moeielijke te boven, dan volgt het 'makkelijke van zelf(ven); dit is de beteekenis van het spreekwoord: komt men over de(n) Hond(t), dan komt men ook over de(n) staart.

9. Schipper, vlei(ij)t de(n) turf op de(n) zolder in twee gedeelte (mv.).

10. Er zijn evenveel wereldzee (mv.) als wereld(d)e(e)len.

11. Elk vader behoort de(n) zijne(n) een goed voorbeeld te geven.

12. Welk(e) wijsgeer der ouden was het ook weer die op klaarlichten dag met een lantaarn (taren) menschen zocht?

13. Pens en balg zijn geen woorden die een beschaafd man in de(n) mond neemt; rolpens (mv.) en blaasbalg(k) (mv.) hebben niets terugstootend(s).

14. Lammert rende (ran) weg onder het gejuw der jongens.

15. Genie (mv.) zijn zeldzaam.

16. We(e) het volke (den volke) wiens (welks) Koning een kind is.

17. De schatkist werd in 1747 met een aanzienlijke som gestijfd (gesteven).

18. Mijn vriend, luister(t) na(ar) de(n) raad die(n) een oud man u geeft. Sta(at) vroeg op en ga(at) vroeg naar bed.

19. Hij zal zijn nieuwe(n) post de(n) vijfde(n) aanvaar(d)en.

20. In vele Nederlandsche ste(e)den vindt men harmonie (mv.).

21. Bekend is het dat vele uitdrukkingen in onze taal aan (van) het zeewe(e)zen ontleend zijn, doch het overbeksende: »Hoe vaart u (gij)» heeft met de tegenwoordige

beteekenis van varen niet te maken. Varen is hier niets anders dan (als) gaan; men denke aan *be(e)devaart*, iemand stuit(t)en in zijn *vaart*, enz.

22. Gelijk men nu spreekt van burge(r)meester en wethouder (mv.) spraken onze voorvader (mv.) van burgemeester (mv.) raad (mv.) en schepen (mv.).

23. Genie (mv.) zijn beschermengel (mv.)

24. De ouden beweerden dat alle menschen genie (mv.) of gelei(d)geesten hadden.

XX.

1. Men geve het onderscheid op tusschen *misraden* en *misraden*; *misdoen* en *misdoen*; *misrekenen* en *misrekenen*; *misvallen* en *misvallen*; *miskijken* en zich *miskijken*; *doorwerken* en *doorwerken*; *doorzoeken* en *doorzoeken*; *doorloopen* en *doorloopen*; *doorrijden* en *doorrijden*; *doorgraven* en *doorgraven*; *doorkijken* en *doorkijken*; *omslingeren* en *omslingeren*; *ombouwen* en *ombouwen*; *omgraven* en *omgraven*; *ondergaan* en *ondergaan*; *onderhouden* en *onderhouden*; *onderkruipen* en *onderkruipen*; *onderteekenen* en *onderteekenen*; *overleggen* en *overleggen*; *overwinnen* en *overwinnen*; *overkomen* en *overkomen*; *overwegen* en *overwegen*; *overgieten* en *overgieten*.

2. Ik en mijn(s) gelijke(n) kunnen ons dergelijke weelde niet veroorlo(o)ven.

3. Van alle bepalingen door de(n) hoogleeraar gegeven, was de laatste de onjuist (overtr. tr.)

4. Jan van Schaffelaar offerde zich voor de zijne(n) op.

5. Met gevouwen (gevouwde) handen smeekte zij om genade.

6. Camphuyzen zegt:

Het volk dat heen en weer

Eens zwerfde (zworf, zwierf) en kommer had.

7. Het gepaste (ov. tr.) antwoord op zulk een dwaze vraag was het stilzwijgen.

8. De Pruisen zaten (zetten) nadat de overwinning bij Waterloo behaald was, de vluchtende Franschen na.

9. Ziehier twee omberspel(l)en en vier do(o)zen met fiches (viesjes) of beenen (beenderen). Het omberspel is van s(S)paansche(n) oorsprong en wordt vooral in beschaafde kringen gespeeld.

10. Door Garibaldi(')s heldenmoed werd Napels aan de kro(o)ne van Italië gehecht. Alle voorstanders der Itali-aansche eenheid dwe(e)pen met die(n) groote(n) patriot die de(n) eerste(n) Juni(ij) 1882 overleed(t).

11. Om uw(s) zelfs wil bid ik u van uw hei(l)loos plan af te zien.

12. Welke(n) geur verkiest gij. Die(n) van ro(o)zen of van le(e)lie (mv.)?

13. Deze apothe(e)ker drijft handel in allerhande olie (mv.) en stro(o)pen.

14. Menigeeen benij(d)de (bened) den gegoe(d)de(n) koopman dit buitenkansje.

15. Wij togen (tegen) aan de(n) arbeid.

16. Men dischte de(n) gasten in dit hotel vierderlei vleesch (mv.) op.

17. Wel man, 'k heb in de kerk gehoord

Dat kindren — ziet niet zoo verstoort(d) —

Naar 't Bij(ei)belwoord,

Een erfdeel zijn des Heer (2 nv.)

18. To(o)gen komt van tiegen (trekken): te(e)gen van tigen (wijzen).

19. »Je hebt hier» zeide de heer Kegge, »adel(l)ijke

he(e)ren en groote hans(z)en maar daar behoort ik niet toe.”

20. De cicorei(ij) of suiker(ij)ei is een plant wiens (wier) wortel (mv.) geroosd(t) en gemalen (maald) de plaats, geheel of gedeeltelijk, vervangt van koffij(ie).

21. In den begin (3 nv.) schiep (schepte) God hemel en aarde.

22. Mijn oom rookt s(c)igaar (mv.) van tachtig gulden (mv.) de (het) duizend.

23. (De) stadhouder Willem III vond(t) het nergens zoo aangenaam als (dan) op het Loo.

24. Ik heb mijn knie (mv.) nooit voor dwingelandij gebo(o)gen.

XXI.

1. Goedertieren Vader,
Milde Zegenader,
Stel uw vriend'lijk hart
Op wiens (welks) gunst wij ho(o)pen
Eeuwig voor ons open,
Le(e)nig alle smart.
2. Gijlieden (jelui) weet niet wat gij(lieden) begeert.
3. De toestand des kranke (2e nv.) is redelijk.
4. In de zitting der Dord(t)sche syno(o)de van 24 November 1618 is het voornaamwoord *du* met meerderheid van stemmen ten(r) dood(e) gedoemd.
5. De(n) roem eens veldheer (2e nv.) hangt niet enkel van zijn talent maar ook van de (het) fortuin af.
6. In den (het) Haarlem(m)erhout staan prachtige eike(n)-en beuke(n)boomen.
7. De(n) minister heeft de(n) koning eervol ontslagen onder dankbetuiging voor de vele en gewichtige den (het) land(e) bewezen diensten.

8. Het hoofdbestan(d)deel onzer been (mv.) is kalk.
9. De Israeli(e)ten hadden de wet der tien gebo(o)den op twee steenen tafel (mv.) gegraveerd en dezen werden in de verbondsark bewaard.
10. Van welk geslacht is traan, streek, zegen, zucht, sabel, trap, loop, val, want, zwam en wacht?
11. Hij is zoo mager dat hij kan wel met de konij(ei)nen door de tralie (mv.) eten.
12. Wie(n) bewondert niet de stoutmoedigheid van Cook, de(n) beroemde(n) zeerij(ei)ziger?
13. De ouden verhalen dat keizer Constantijn in de lucht het teeken des kruis (2e nv.) zag met dit opschrift: In dit teeken zult gij overwinnen.
14. De kolibrietje (mv.) zijn de kleinst(e) bekende vogel (mv.)
15. De tocht des prins (2e nv.) was een hach(e)lijke onderne(e)ming, en door de overwinning van Nieuwpoort oogst(t)e hij wel roem in, doch voordeel bracht ze niet aan.
16. Het (de) schildpad van die do(o)zen is prachtig gepolei(ij)st.
17. Wij vaarden (voeren) de haven uit onder het luid gejuig(ch) der talrijke vrienden en maag (mv.) die nog met hun zakdoeken wuifden (woven).
18. Als 't getij(ei) verloopt, moet men de baken (mv.) verzetten.
19. Van menschen op wie (2e nv.) voorspellingen geen staat te maken is, zegt men: 't Zijn profheet (mv.) die brood eten.
20. Tot Marnix(') gedichten behoort een berijming der Psalmen en het Wilhelmus van Nassouwen.
21. De bevel (mv.) des Paus (2e nv.) werden stipt(elijk) nagekomen.
22. De Romeinsche senaat bestond(t) aanvankelijk uit

honderd leden, welk getal later tot driehonderd aangroeide.

23. De vreeze(s) des Heer (2 nv.) is 't beginsel der wijsheid.

24. Attila, de(n) Hunnenkoning heeten zijn tijdgeno(o)ten de(n) gees(s)el Gods.

XXII.

1. Toen Hendrik IV, Keizer van Duitschland zich tegen de(n) wil des paus (2 nv.) trachtte te verzetten, deed Gregorius hem in de(n) ban en de keizer door de zijne(n) verlaten, trok in 't hartje van den winter (1077) naar Canossa en smeekte de(n) paus om genade, welke hem na een boe(t)tedoening van drie dagen gewerd(t).

2. De orde der Jezui(e)t (mv.) werd(t) gesticht door Ignatius de Loyola.

3. Zoo wordt door het verwaarlo(o)zen der taal, alle nationaliteit de(n) bō(o)dem ingeslagen.

4. Men vraagt het onderscheid in beteekenis der volgende meerslachtige woorden: dam, m. en v.; das, m. en v.; deken, m. en v.; drop, m. en v.; eereprijs, m. en v.; els, m. en v.; fortuin, v. en o.; grauw, m. en o.; greep, m. en v.; hak, m. en v.

5. De b(B)elgische of Vlaam(vlamen)sche dichter Hansen zingt:

Hier gl(r)imlacht dyn (uw) Engel, de minzame dood.

6. 't Is later reeds dan (als) middernacht,

Mijn held wil echter blijven;

Hij drinkt en roept *viva* met macht

En blijft tot dich(g)t bij vijf (vijven).

7. Vrij algemeen vinden de liefhebbers van visch de(n) baars uit den Frie(s)sche me(e)ren lekkerder dan (als) de(n) Overijs(s)elsche(n).

8. Ieder behoud(t) gaarne de zijne(n).
9. De Portuge(e)zen die(n) men alom benij(d)de (benede), waren de koenste zeevaarder (mv.) van die(n) tijd.
10. Een jong overle(e)den dichter zegt van de Nederlandsche vlag :
- Blijf(t) Neerlands(ch) hoop, blijf Neerlands(ch) trots(ch),
 En reik nog 't late kroost
 De(n) zoetste(n) teug des feest(s)genot (2 nv.)
 En moed en steun en troost ;
 En: waar wij — Land en Vorst getrouw —
 Aan 't eind staan onzer baan,
 Bemoedig(e) ons uw hemel(s) blauw,
 O Vaderlandsche vaan! —
11. Wat houdt(t) gij voor het mals(ch)te vleesch ?
12. Lest (laatst) heugt best.
13. Salomoos(s) wijsheid is tot een spreekwoord geworden.
14. Tot de oude, min of meer verouderde bijbelsche uitdrukkingen behooren de arke Noach (2 nv.), de psalmen David (2 nv.), de tale Kanaan (2 nv.), de berg Sion (2 nv.) de spreuken Salomo (2 nv.)
15. Noem het meervoud van sieraad en kleinood.
16. Socrates was de wijs (ov. tr.) man der oudheid en daarbij de nederigheid zelve: »Alles wat ik weet,» sprak hij, »is dat ik niets weet.»
17. Rossini's opera's(aas) vergelijkt men wel eens bij bruis(ch)ende champanje(pagne).
18. Ik hecht meer aan een berouwvolle(n) traan dan aan duizende(n) beloften van beterschap onder een stroom van tranen geuit.
19. Zeg het onderscheid tusschen hermelijn m. en o.; schildpad v. en o.; visch m. en v.; baars m. en v.; post m. en v.; punt, v. en o; slag m. en o.; sneeuw v. en o.; stof v. en o.; spits v. en o.

20. 's Mensch (2 nv.) leven is kort; wij brengen onze dagen door als een gedachte.

21. Het vlees(ch) des kikvors(ch) (2 nv.) is een schaars(ch) gerecht.

22. Iedere(n) boom die geen goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwd(wen) en in 't vuur geworpen.

23. Van alle antwoorden was het zijne het gepast (overtr.)

24. Toen de Israeli(e)ten in de woestijn rondzwierven (zworven), betreurden zij nog altijd de vlees(ch)potten van Egypte.

XXIII.

1. We spraken over koe(i)tjes en kalfjes is een uitdrukking die in gans(ch) Nederland gebruikt wordt en herkomstig is van de(n) oude(n) eenvoudige(n) tijd, toen de luid(t)jes zich met het melken van een paar koei (mv.) wisten te gene(e)ren en hun dagelijks(ch) gesprek daarover liep. Nog hoort men op het platteland een boer bij 't binnenkomen zeggen: »Goeien avond (z(s)amen, vee en menschen wel?»

2. Als de ijsschots (mv.) op de rivieren zich bij dooi weer in bewe(e)ging stellen en op elkander schuiven, dan zegt men: de rivier krui(d)t.

3. Zoo gewonnen, zoo geronnen (rend) zegt het spreekwoord; met andere woorden: degene die makkelijk aan zijn geld komt, stelt weinig prijs op zijn (?) behoud en verteert het roek(k)eloos.

4. Lodewijk XIV bracht op zijn naam een uit(t)erste(n) wil te voorschijn wiens (welks) echtheid zeer verdacht gehouden werd.

5. Hij schrok (schrikte) en verschoot van kleur.

6. Schiller en Göthe zijn mannen van wie(n) ieder met bewondering spreekt.

7. Wij prijzen het in de(n) man die door eigen vlijt en geestkracht van krui(j)er millionnair geworden is, zoo hij zich zijn eerste beroep niet schaamt, maar met trots(ch) het vervoermiddel toont waarmede hij in zijn jeugd door de straten (krooi) kruid(de).

8. Weet gij wel hoeveel gouverneur-generaal (mv.) over onze(n) Oost het bewind gevoerd hebben?

9. We scho(o)len (schuilden) voor de(n) regen en schiepen (schepten) vermaak in onze(n) vreemde(n) toestand.

10. Wij zwoeren (zwoeren) trouw aan land en koning.

11. Toen Jacob zeven jaar over Rachel gevreën (gevrjrd) had, werd Lea zijn vrouw: toen vree (vrjide) hij nogmaals zeven jaar, eer hij zijn dierste(n) wensch vervuld zag.

12. Het werkwoord pijpen, dat (wat) op de fluit spelen be duid(d)e, is geheel in onbruik geraakt; hiervan komt de uitdrukking: naar iemands pijpen dans(z)en.

13. De dichter F. de Haas zingt:

Hij schiep (schepte) in ijdlе vreugd en schaad'lijk

(spel behagen.

14. Zou het waar zijn dat Cats, onder de(n) schijn van vroomheid, ons volk gestijfd (steven) en aangemoedigd heeft in al zijn hoofdgebreen?

15. De(n) advoc(k)aat S, die(n) de algemeene achting zijner medeburgers genoot, wedervoer (vaarde) dezer dagen de eer van tot ridder der eike(n)kroon benoemd te worden.

16. Nadat de ingenieur ons al zijn plannen ontvouwen (vowwd) had, werd zijn voorstel aangenomen.

17. Een dichter zegt:

De steenen neergedaald,

Gespleten met geweld, gebrijzeld en gemaald (gemalen).

18. Brandt legt Petrus de woorden in de(n) mond:

Ik riep, ik ken hem niet, maar mij kon (kende) Jezus wel.

19. Zijn mijn manchetten en boorden gestijfd (gesteven)?

20. Wanneer in een evenre(e)digheid de twee middelste termen aan elkaar gelijk zijn, dan noemt men deze(n) term de(n) middel(n) evenre(e)dige.

21. De koningin, die (wie) Engeland veel te danken heeft, is Elisabeth.

22. Zouden er nog menschen gevonden worden die de komst een (2.nv.) komeet als de(n) voorbo(o)de van pest of oorlog beschouwen?

23. Het oog eens blinde (2.nv.) van de(n) staar te lich(t)ten, schijnt minder pijnlijk te zijn dan (als) de menschen zich gewoonlijk voorstellen.

24. De man stierf aan een bloedsugning (spuwing).

XXIV.

1. »Vader (mv.), die deze republiek hebt (hebben) verde(e)digd, ware (was) het niet beter geweest dat gij de Spaansche Majesteit de handen waart blijven kussen?» Deze woorden legt Schimmel de(n) zestienjarige(n) Willem III in de(n) mond, toen hij tot kind van staat gemaakt was.

2. Hoe luid(t) het verleden deelwoord van de volgende werkwoorden? Incasse(e)ren, dwarsdrijven, waterpassen, trekkebekken, pluimstrijken, koordedansen, buikspreken, kroegloopen, enz.

3. In 1581, de(n) 26ste(n) Julij(i), zwoeren (zwoeren) de Staten koning Filips af.

4. De oude man geksheerde (schoor den gek) met zijn eenvoudige huishoudster (houderes).

5. Te middernacht, zijnde Kers(t)nacht, eer de maan op en terwijl de burg(h)erij zonder achterdenken ter ker(c)ke

in haren (hunnen) ijver opgetrokken was, overweldigt de verborgen laag de Haar(e)lem(m)erpoort.

6. Wie(n) zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zacht.

7. Dronkaard (mv.) zien er gewoonlijk erg opdrag(ch)tig uit.

8. Ten noorden van Griekenland lag een bergachtige landstreek, Macedonië genaamd, wier (welker, welks) bevolking niet tot de eigen(t)lijke Grieken gerekend werden.

9. Die(n) oude(n) man werd deze zware misdaad toegeschre(e)ven, doch zijne beschuldigers grond(d)en zich op een onjuiste medede(e)ling.

10. Ree (mv.) behooren tot de herka(a)uwende dieren.

11. Welk(e) rechtgeaard Nederlander zou zijn vaderland niet beminnen!

12. Het is wel meer gebeurd dat zelf(s) de juist (overtr. trap) berekeningen verkeerd uitkwamen.

13. Hebt ge (heb je) wel eens van domine(e)s klontjes gehoord?

14. Welke(n) Hagenaar zijn de Scheven(l)ingsche bos(ch)-jes onbekend?

15. De hertog van Orleans die(n) (wien) men het regentschap opgedragen had, was een man zonder de(n) minste(n) ernst.

16. De dwaas (overtr. trap) onderneming die(n) de koning ooit beproefde was het uitzenden der Armada.

17. De(n) man die(n) ik gisteren zag schaats(en) rijden (loopen), heb ik van daar zien arren (narren).

18. Alle beginsel (mv.) zijn moeilijk, zegt het spreekwoord.

19. Let wel op de teeken (mv.) der tijden, doch let ook op de leesteeken (mv.)

20. Wat ba(at)te ons de verklaring des ooggetuige (2. nv.); de rechters waren tegen ons vooringenomen.

21. In de(n) slag bij Boutersum werd de(n) prins(ce) van Oranje een paard onder 't lijf doodgescho(o)ten.

22. De czaar wiens (welks) schrander staatsbeleid Rusland tot macht en aanzien voerde, heet Peter I.

23. De(n) zoon des vorst (2. nv.) die (3. nv.) men deze gewichtige zending toevertrouwd hád(t), telde nauw(e)-lijk(sch) acht(t)ien jaren.

24. Banket- en chocola(a)letter (mv.) zijn kinderen steeds welkom.

XXV.

1. Wie(n) zijt gij (ben je) krijgsman, zoo vol moed,
 Met wien (dien) ik gistren streed(t)?
 Wiens (welks) arm mij reeds bij d' (den) eersten slag
 Het voorhoofd duizlen deed(t).
 't Was de(d') aftochtroffel van de trom
 Die u(w) mijn oog ont(t)rok,
 Maar 'k voel de(n) slag nog op het hoofd
 En hier in 't hart de(n) wrok,

2. De zoon (mv.) kregen vrouwen, de dochter (mv.) kregen
 (man (mv.)
 Geen vader was gelukkiger of rijker dan (als) Jan
 (Jan(s)z.

3. Wie(n) heb ik ne(e)vens U omhoog,
 Wat zou mijn hart, wat zou mijn oog
 Op aarde ne(e)vens U nog lusten?

4. De(n) Arabier is het (de) kameel bij het doortrekken
 der heete zandwoestijnen even oónmisbaar als (dan) de(n)
 Laplander het rendier is over de bevrór(z)en sneeuw-
 velden.

5. De hemel (mv.) vertellen Gods eer en het uitspans(z)el verkondigt Zijner handen werk (handwerk).

6. Wie(n) bevreemd(t) het nog na al het voorgaande dat (de) keizer Fred(erik III ijlings(ch) Trier verliet en Karel de(n) Stoute(n) een bittere teleurstelling bereid(d)e.

7. Hercules roofde de goude(n) appel (mv.) uit de(n) tuin der Hesperiden.

8. De bibliotheek van dezen pre(e)dikant bestond(t) grootendeels uit leerrede (mv.) of preek (mv.)

9. Nederland wijst met trots(ch) op zijne Regulus (mv.) en Cicero (mv.)

10. De rege(e)ring had krass(ch)e maatregel (mv.) genomen.

11. Een evenre(e)digheid bestaat uit de gelijkheid van twee rede(n) (mv.)

12. Het door stormen geteisterd(d)e schip strandde op koraalrif (mv.)

13. In 1831 zong men :

Wie(n) praat aan 't hoofd der (des) heldenstoet(s) ?

Wie heeft gewroken Hollands(ch) bloed ?

Wie spreekt uit monden van metaal

Der Tromp (mv.) en der Ruyter (mv.) taal ?

Chassé! Chassé!

14. Het menschelijk geslacht valt als de blad (mv.) af.

Wij worden en vergaan: de wieg grenst aan

(het graf.

15. Deze(n) schilder zag men altijd loopen met zijn portefeuille vol studie (mv) onder de(n) arm.

16. De boomen die vroeg blad (mv.) krijgen, verliezen ze snel: eike(n) en ess(ch)e(n)boomen behouden tot diep in October hunne bladerkroon. (mv.)

17. De parapluie(plu) (mv.) zijn een uitvinding der d(e)s-acht(t)iende(n) eeuw(s).

18. Men spreekt van boedel(s)scheiders (curator) (mv.) en van bestuurders (curator) (mv.)

19. De doorgraving van Holland op zijn (haar) smalst, of zooals ongeloofige spotters zeiden: Holland op zijn (haar) mals(ch)t, is in weerwil van tallooze moeilijkheden tot stand gekomen.

20. De St. Pieterskerk te Rome, die tijdens de Kerkhervorming in aanbouw was, overtreft alle andere(n) in groot(t)e

21. De bevestiging der nieuwe lid(lede)maat (mv.) had in de groote kerk plaats.

22. Het oorlog(s)schip, waarop de Ruyter zijn vlag gehe(e)schen (gehijst) had, heette de Zeven Provincie (mv.)

23. De giraffe (mv.) aard(d)en zeer moeielijk in ons koud en vochtig k(c)limaet; de meeste(n) sterven na korter(en) of langer(en) tijd.

24. Ledikanten met open hemel (mv.) acht men zeer gezond te zijn.

XXVI.

1. Hier willen ro(o)de en zwarte kers(s)en

Ons met haar (hun) lief(e)lijk sap ververschen;

Hier blinken perz(s)ik, peer en pruim;

Hier vindt men abriko(o)zen ruim,

Zoo schoon als (dan) de oude Zangers dro(o)men,

Van 't gouden oofd(t) op Hespers boomen.

2. En zij wedijverde in het bruin met het blonde Saartje, naast wie (waarnaast) zij gezeten was.

3. Men heeft wel eens van Peter de(n) groote(n) gezegd dat hij een groote(n) en een groot man was.

4. Wie zegt mij het enkelvoud van kleeren ?
5. Zijn veldheer (mv.) morden en 's konings losbandige levens(leef)wijze vermeerderde die(n) wre(e)vel.
6. Wie is die(n) sterv'ling op wiens (welks) schoudren
Een volk zijn roem verheft, die(n) held,
Die(n) voor een lange rij (rei) van oudren,
Zijn deugden en triomf(v)en stelt ?
7. Ofschoon het woord poes (kat) weinig in het meervoud voorkomt, vormt het echter, als men er het bond(t) mee bedoelt dat vrouwen om de(n) hals dragen, poes (mv.)
8. Het Romeinsche rijk naderde nu zijn, (haar) ondergang met rass(ch)e^e-schreden.
9. Door parochie (mv.) of ker(k)spel (mv.) verstaat men kerkelijke gemeente (mv.)
10. Slechts lafaard (mv.) laten zich straffeloos op de te(e)nen trappen.
11. In de Romeinsche geschiedenis lezen we van drienman (mv.) en van tienman (mv.)
12. De Ruyter en Nelson waren groote zeehelden ; echter liep beider karakter nogal uiteen : gene (deze) was even god(s)vruchtig dan (als) dapper ; de tweede : (dēze) gene meer moedig (moediger) dan god(s)vreezend.
13. De(n) arme die(n) een cent in de(n) arme(n) bos(ch) gooit, acht ik even hoog als menige(n) gegoe(d)de(n) burger die een gulden op het altaar der liefde offert(d).
14. Een dubbel(d) onverstand heeft over u gebied !
Een weet-niet zijt gij, vriend, en gij (en) weet
(het niet.
15. Wie(n) is 't onderscheid duidelijk tusschen ons oud huis en ons oude huis ?
16. De doodelijk(e) getroffen(e)n prins riep uit : Ontf(v)erm u over mij (mijner) en mijn arme volk (mijns armen volks).

17. Onze voorouders heet(t)en een spion, een spie: 't meervoud luid(d)e spie (mv.)

18. »Op mijn woord, ik kan niet gelooven dat UEd. de ne(e)derigheid zoover zoudt (zou) drijven om elk vriendelijk woord dat UEd. gezegd word(t) dadelijk voor een plichtple(e)ging en niets meer te houden.

19. Op het einde der vorige eeuw had(t) men hier te lande drie staat(s)partij (mv.) te weten Patriot (mv.) Oran-jeman (mv.) en Democraten.

20. De schoonouders hebben voor het jong(e) gehuwde paar een prachtig huis gekocht, dat (wat) zeer in de(n) smaak viel.

21. De opgeto(o)gen meisjes kwamen met hoogro(o)de ko(o)nen binnen.

22. In vorige eeuwen zwierven (zworven) hier te lande veel meer heiden (mv.) Zigeuners om dan (als) tegenwoordig.

23. Allerlei vereenigingen of genootschappen ziet men verrij(ei)zen; vereenigingen van dansmeester (mv.), weesvader (mv.) pastij(ei)bakker (mv.) enz.

24. Aan het slot van een brief leest men wel: Ik teeken mij met achting uw dienstwillige(n) dienaar of ik noem mij hoogachtend uw gehoorzame(n) dienaar of ik blijve hoogachtend uw dienstvaardige(n) dienaar.

XXVII.

1. De tactiek des Romeinsche(n) veldheer (2. nv.) bestond(t) daarin dat hij zich altijd op hoogte (mv.) legerde en elke(n) veldslag met Hannibal ontweek. Niets was afmat-tend (vergr. trap), voor den vijand dan (als) zulk een wijze van krijg(s)voeren.

2. Een dro(o)ge(n) Maart, is goud waard,
Een natte(n) Mei(ai) geeft bo(o)ter in de wei(ij).

of

Een dro(o)ge(n) Maart en een natte(n) April
Is de(n) boer (mv.) na(ar) hun wil.

3. De moordenaar aan het kruis bad tot Jezus: »Gedenk mij (2. nv.) als gij in u(w) koning(k)rijk zult gekomen zijn.»

4. Ik (mij) en mijn (2. nv.) gelijken kijkt hij niet aan.

5. De vier eerste boeken van het Nieuwe Testament heeten Evangelie (mv.)

6. Gelijk het buigz(s)aam was(ch) zich telkens laat ver-
(kne(e)den,

En altoos le(e)nig, nooit in eene(n) vorm verstijft
Maar duizendmaal vervormd(t) nog(ch)t(h)ans het-
(zelfde blijft

Zoo blijft enz.

7. Linnen(en) hemden en wol(len) kous (mv.) houd(t) men voor een gezonde dracht.

8. Op een groene(n) Kers(t)mis volgt een witte(n) Pa(a)-schen; met andere woorden: op een zachte(n) winter volgt een koud voorjaar.

9. Bilderdijk vertelt ons dat de bevelhebbers aan wie het toezicht der vloot bij nacht toevertrouwd werd, Schout bij Nacht (mv.) hee(t)ten.

10. In die(n) laken(schen) jas is zijn vader reeds getrouwd: zoo sterk was de (het) stof waarvan (van waar) hij (zij) gemaakt was.

11. Men zou niet gelooven hoeveel bies (mv.) en rus(ch) (mv.) de matte(n)makerijen in die kleine stad verslin(d)den.

12. Rotten appel (mv.) in de mande
Maakt het gave fruit tot schande.

Met dit spreekwoord waarschuwt men tegen de(n) om-

gang met slechte menschen die ons aan het do(o)len helpen.

13. Hij loopt er met een yosse(n)staart over heen, zegt men van iemand wien(s) (welks) straffpredikatie (mv.) bijzonder zacht zijn. De ouden zeiden : hij ge(e)s(s)elt met een vossestaart.

14. Iemand het vuur aan de scheen (mv.) leggen is een zeg(s)wijze waarmede men te kennen wil geven : iemand dringend en drei(ij)gend tot het vervullen van zijn plicht aanspo(o)ren.

15. »Iemand(t) die(n) op de grammaire niet zoo bij(i)-
(zonder gevat is,
Zal niet licht ra(ad)den dat *poes* de(n) vocatief van
(*kat* is.

zegt de schoolmeester.

16. Een fiks(ch)e vo(o)gel

Gaat bijna zoo ga(auw) als een ko(o)gel,

Doch in zijn ko(o)i

Vliegt hij nooit zoo ver of zoo mo(o)i.

zegt hij op een andere plaats.

17. De verhaler pleegde (placht) er bij te voegen : »indien een ander het mij verhaalde, dan zou ik 't niet gelooven maar 't is mij zelf (zelve) over(ge)komen, schoon ik gewoon ben dergelijke vertelsels (mv.) tegen te spreken.

18. De heilige boeken der Hindo (mv.) heeten Veda (mv.)

19. Zijn schoonvader was de gew(e)ezen burgemeester van N., de(n)zelfde(n) die de(n) slag van Doggersbank had bijgewoond.

20. Verwar niet Roomsch met Romeinsch, nog(ch) Indisch met Indiaansch.

21. Vier eer(e)kruis (mv.) versierd(d)en zijn borst terwijl een breed lit(k)teeken op zijn kromme(n) neus zichtbaar was.

22. Sommige jongens hebben er liefhebberij in altijd

met stop(k)verw(f) te mors(ch)en: laat dat goed aan verv(w)ers en glaze(n)makers over.

23. »In z(s)estig jaar is er veel gebeurd,» sprak de oude man : »we le(e)ven snel en bele(e)ven een merkwaardige(n) tijd.»

24. Klem(t) u niet aan het oude vast omdat het oud is : jaag(t) het nieuwe niet na omdat het nieuw is.

XXVIII.

LESSEN VAN VADER CATS.

1. Een die geweldig pog(ch)t en niet volbrengen kan,
Wordt door zijn eigen daad een spot van alle(n) man.
2. Die aanhoudt, overwint.

De kei(ij) wordt van de(n) drop allengskens uitgegeten,
Het staal word(t) door de lucht en met de(r) tijd ver-
(sle(e)ten :

Al valt een eike(n)boom niet juist ten eerste(n) slag
Hij buigt zijn stij(ei)le(n) kruin op 't einde van den dag.

3. Die (wie) kan to(o)men zijn gedachten,
Die (wien) kan temmen zijn gemoet(d),
Die(n) hou ik van edel bloed,
Die(n) wil ik vrij grooter achten,
Als (dan) die(n) met een dom geweld
Hooge wallen nedervelt.
4. Een die voor kwaad zich mijden wil,
En mag niet ledig zijn of stil;
Want 't is gansch zeker, ons gemoed(t)
Doet kwaad wanneer het niets en doet.
5. Le(e)digheid is des duivels oorkussen.

6. Wat is er menig mensch dien (wien) geld nog(ch)
 (goed en past,
 Want waar belei(ij)d ontbreekt, daar is de rijkdom
 (last.
7. Gij, die een Christen zijt genaamd,
 Vraag(t) welke deugd u best betaamd(t).
 D'antwoord is kort; vooreerst en lest
 Is ne(e)drigheid u allerbest.
8. Het komt ten leste aan den dag
 - Wat in de(n) sneeuw verholen (heeld) lag.
9. Weet dat niet alle ding, in huis en dient gebrocht
 (gebracht),
 Al wat men niet en hoeft, is al te duur gekocht.
10. Ziet, die (wie) veel dingen samen doet,
 (Die) neemt gewis een kwaden voet:
 Want groot beslag is groot verdriet;
 Die veel omhelst, vangt veeltijds niet;
 Waarom zoo veel, zoo ras(ch), zoo vroeg?
 Een zake wel en 't is genoeg.
11. Als kok en bottelier (mv.) lest eens te z(s)amen
 (ke(e)ven.
 Doen (toen) hoorde ik onder wien (wie) de boter
 (was gebleven.
12. Die (wie) t'huis zijn jong(k)heid heeft versle(e)ten.
 En bij de(n) brij(ei)pot heeft geze(e)ten,
 En daar géén letter (mv.) heeft gege(e)ten,
 Wat kan de goede slokker weten?
13. Le(e)digheid is hongers moeder,
 En van dieverij een broeder.
14. Bij een kre(e)pel leert men hinken
 Bij den vuile(n) leert men stinken:
 Jonge lieden, wie gij zijt,
 Kwaad gezelschap dient gemijd (meden).

15. Om de(r) wille van het smeer
Lekt(lik) de kat de(n) kandeleer.
16. Veel slagen maken de(n) stokvis(ch) murw.
17. Met ijdele (le(e)ge handen is kwaad havik (mv.)
lokken.
18. Zoo d'ouden zongen,
Zoo pijpten (pepen) de jongen.
19. Al draag(ch)t een aap een goude(n) ring,
Zoo is het toch een le(e)lijk ding.
20. 't Moet vroeg krommen, wat een goede(n) reep wor-
den zal.
21. Ofschoon de wagen kraakt, nog duurt hij lan-
 (gen tijd
Indien men niet en holt, maar zachtjes henen
 (rij(d)t.
22. Veel zaken van den mensch zijn anders in (den)
 (schijn
Als (dan) die in rechte daad of in de(r) waar-
 (heid zijn.
23. Een prins heeft groote macht maar vrij geen min-
 (der gal;
Wie(n) hem eens tegen krijgt, die(n) treft een wis-
 (s(ch)e(n) val.
24. Die iets wenscht ras(ch) te zijn gedaan
En laat het op geen ander staan,
Want niets en maakt zoo rass(ch)en spoed
Dan (als) als een man zijn eigen doet.
25. Eens vijands stre(e)len is f(v)enijn,
Want 't is bedroch(g) en enkel schijn.
Maar harde re(e)de (mv.) van een vriend
Is balsem die(n) ten goede dient.

XXIX.

1. Men verlangt te weten het onderscheid in beteekenis der cursief gedrukte woorden in de volgende zinnen:

De vader het eeuwig gekibbel *moede* zijn nam afdoende maatregel (mv.); de *moede* reiziger heeft geen plaats waar hij het hoofd kan neerleggen.

Het doet mij *leed* u in zoo treurig(en) een toestand aan te treffen; de Engelschen zagen de(n) bloei onzes handels met *leede* oogen aan.

Na veel inspanning werd de dichter het Grieksch en Latijn *machtig*; Napoleon was een *machtig* vorst.

Zijt gij *zeker* van uw zaak? *Zeker* vader had twee zonen.

2. Ik houd de(n) tweede(n) en (den) zevende(n) zang der Henriade voor de beste(n) van 't geheele gedicht.

3. »Hij ga (gaat) in vrede!» sprak de oude man, »ik geloof niet dat ik hem ooit weerzie (zal weerzien) en om de waarheid te zeggen, is het mij ook onverschillig of hij ooit den vaderlandschen bodem weer betrede (betreedt).

4. Ik ontmoette gisteren op de wandeling niemand behalve de(n) heer Z.

5. Hij beval den waard dat er voor den kranke nauwlettend zorg gedragen (werde) zou worden en dat zijn vader geschreven (werde) zou worden.

6. Welk onderscheid bestaat er tusschen den meest uitstekenden en den uitstekendsten leerling eener school?

7. Een goede eetlust is een eerste vereischte zoo men met smaak wil eten; wat baat ons het lekkerste maal zoo dezelve (hij) ontbreekt.

8. Dat suiker zich oplost (opgelost wordt) in thee is van algemeene bekendheid.

9. We pijpten (pepen) nog er reis (eens) an en namen nog een opfris(ch)ertje en toen vraagt Hein me zoo voor de(n) grap: Hebje 't druk (drok) op de(n) winkel waar je nou bent?

10. De ledigheid en hare onafscheidelijke vriendin de verve(e)ling hadden (had) zich in de woning gevestigd en deze kwelduivels (duivelinnen) voerden er de(n) boventoon.

11. Evenmin als men op stoffelijk gebied geen sprongen merkt maar alles geleidelijk gaat, zoo is ook de ontwikkeling op zede(n)lijk gebied eene trapsgewijze (?)

12. Geert is oud en wijs genoeg om voor der (zich) zelf te zorgen.

13. Doch de edele man zich zijner (van zijn) onschuld bewust, zweeg stil.

14. Dan vloekt het bevend hert die onbetrouwbre

(voeten,

Wier (welker) trouwelooze hulp hij (het) met de(n)

(dood zal boeten.

Vervolgd, gejaagd, omringd van schrikbre overmacht,

Denkt hij (het) in 't felst des noods aan vrienden

(en geslacht.

15. De koorts en (de) schrik week(en) van het kind wel spoedig maar niet de wrok (week) uit het vaderlijke hart.

16. Wat (dat, 't geen) mij altijd in dezen groote(n) rede naar boeide, (dat) was zijn onbegrijpelijke(n) eenvoud en natuurlijkheid.

17. Hoe behoort men té zeggen: Wat neemt gij voor een hoed? of wat voor een hoed neemt gij?

18. Och meneer weet dat zoo niet, maar ik ben — ik ben veel bedroefder dan boos.

19. Die(n) man, met allerlei kwalen behebt (dien met allerlei kwalen behebt) hebben we nooit weer gezien.

20. Heel Neerland zendt (zijn) haar wensch ten hemel.
 21. Zijn kinderen zijn *vele*, zijn inkomsten *weinig*. (Hij heeft veel kinderen en weinig inkomsten.)
 22. Al de dames F. zijn leelijk maar Sofie is toch nog de (het) mooiste (de of het minst leelijk).
 23. Het woonhuis, de stal, de schuur is (zijn) afgebrand.
 24. Mes en vork lag(en) naast zijn bord.

 XXX.

1. Vondel dicht(t)e bij de door Sandrart gemaakte afbeelding van Geeraert Vossius, hoogleeraar in geschiedenis aan het Atheneum te Amsterdam het volgend(e) bijschrift: Laat zestig winters vrij dat Vossenhoofd besneeuwen, Nog grijzer is het brein dan 't grijze haar van 't hoofd. Dat brein heeft heugenis van meer dan vijftig eeuwen, En al haar wetenschap in boeken afgesloofd.

Sandrart, beschans hem niet met boeken en met blaren. Al wat in boeken steekt, is in dat hoofd gevaren.

2. Van al de bij dit spoorwegongeluk verminkte personen is de heer A er het ergst (de ergste) aan toe.

3. Ik acht dien schaapherder een gevaarlijke(n) landlooper.

4. De kruier schelde aan en (hem) werd opengedaan door een linnenmeid die van schrik in fl(a)auwte viel.

5. (De) koningin Anna is nooit een held (vr.) op het water geweest.

6. Mijne tante was steeds een vijand (vr.) van kwaadspreken en achterklap.

7. Ziet, als ik keer het oog op alle snelle dieren,

Die zwe(e)ven op de(n) stroom of door de bosschen
 (zwieren),

Al waar ik immer kom, of waar ik henen kijk,

Ik zie dat iedereen hem (zich) paart met zijns gelijk.

8. Noch de schoone natuur, noch de heldere zon, noch de frissche najaarslucht vermocht(en) de wolk van het voorhoofd van den heer Kegge verdrijven.

9. Geef het onderscheid tusschen ik ben en ik heb gevaren, gezwommen, gewandeld, vergeten, gevolgd, begonnen, opgevolgd en besloten.

10. De opgeruimdste (meest opgeruimde) menschen kunnen nog wel eens treurige oogenblikken hebben.

11. Twee boeken aandachtig doorgelezen bevordert(en) meer uw kennis dan (als) twintig vluchtig door(ge)bladerde boekwerken.

12. Zeg het onderscheid tusschen lust, lusten en onlust, onlusten; tusschen manier en manieren; staat en Staten.

13. Zijn goed, zijn eer, zijn leven staat (staan) op 't spel.

14. Goed en bloed werd(en) op het spel gezet om gewetensvrijheid te bevechten.

15. Er is iets in 's menschen binnenste 't geen (dat) hem zegt: Gij handelt verkeerd; en vreemd is dat het kwade 't geen (dat) we niet willen, dat doen we en het goede 't geen (dat) we wel willen, dat laten we na.

16. En terstond stond het dochterken op en wandelde want het (zij) was twaalf jaren oud.

17. Ik ben (mij is) verzekerd geworden dat er te H. een hevige braud is uitgebroken.

18. De woede en (de) dwe(e)perij dezer ijveraars kende(n) geen perken.

19. Aan de wanorde (mv.) en de roof (mv.) kwam een einde door het krachtig optreden van de militaire macht die de belhamer(l)s zonder vorm van proces doodschoot.

20. Borger treurde om vrouw en kind die (dat) hij zoo snel na elkander verloren had.

21. Truffels zijn zeer smakelijke en geurige padde(n)-stoelen: truffelpastei (mv.) de(n) lekkerbek een welkom(m) kost.

22. Als ge (de) blonde Nelly ziet,
O vergeet heur schoonheid niet.
Ze is aanvallig
En liefta(l)lig.

23. Welk(e) vriend springt in den nood zijn vriend niet bij!

24. Dat had Mevrouw zaliger (de zalige Mevrouw) moeten zien ... maar wat is er toch gebeurd?

XXXI.

1. Nooit krijgt hier eenig man zijn vollen harte(n)wensch;
Een die hem (zich) best vernoegt, dat is de rijkste
(mensch.

2. Of men op zijn raad (mv.) veel vertrouwen kan, zou ik niet durven bewe(e)ren.

3. En Abraham gaf den geest en stierf in goeden ouderdom, oud en des levens (het leven) zat en hij werd tot zijn volken verzameld.

4. Hij is ons grooten dank (danks) schuldig voor al hetgene (dat) wij voor hem gedaan hebben.

5. Bij het slot staat een herberg waar men kan uitrusten en men heerlijke(n) room verkoopt (heerlijke room verkocht wordt).

6. Men vraagt het onderscheid tusschen kost, kosten en onkosten.

7. Gij zijt het die de maat bepaald (hebt) heeft der zegen (mv.) die we uit Uw hand ontvangen hebben.

8. Aan al de oordeel (mv.) van dien man hecht ik wei-

nig: hij is mij niet genoeg doorkneed in 't vak dat hem is toevertrouwd: ik hou hem voor een beunhaas.

9. En hij, van schaamte en spijt verteerd,
 Moest blij nog schijnen en vereerd.
 De(n) koning, wist hij, viel wat straf
 En wie(n) 't mishagde, wat hij gaf,
 Die(n) was(re) al licht, op hoog gebod,
 De(n) smaak verbeterd — achter 't slot.

10. En de vorst zich zijn (zijner) meerderheid bewust zijnde, gelastte den maatregel.

11. In den Haag bestaat een letterlievend genootschap, Oefening kweekt kennis (meerv.) genaamd.

12. Zoo leve (moge leven) zijne nagedachtenis onder ons voort; zoo blijke (moge blijken) dat de Bijbelspreuk waarheid bevat: de gedachtenis des Rechtvaardige (2 nv.) blijft gezegend.

13. Mijn vader, zeer benieuwd (mijn zeer benieuwde vader) naar den afloop der harddraverij, had zijn oudsten zoon gelas(ch)t de(n) uitslag onmidde(l)lijk te komen berichten.

14. Een glas roode(n) wijn(s) is in den zomer een verkwikkende(n) drank. Mijn vader dronk elken middag twee glazen roode(n) wijn(s).

15. De roem des Franschen keizers, des (den) grootsten veldheer (2 nv.) zijner eeuw, weerklonk van de kusten der Middellandsche zee tot de sneeuwvlakte (mv.) van Lapland.

16. Heere, gedenk mij (mijner) als gij in uw koninkrijk zult gekomen zijn.

17. Een meisje van een jaar of zes viel gisteren, aan de(n) kant van de rivier spelende, in het water en verdronk. Verbeeld(t) u de(n) schrik en (de) wanhoop zijner ouders wier (welker) eenig kind het (zij) was.

18. Geef bevelen maar zie toe
 Dat men ze ook behoorlijk doe (doet).

19. Alexander de Grootte en Napoleon I hebben de wereld doen weergalmen van den roem hunner (harer) oorlogsfeiten; deze (gene) stierf geke(e)tend aan een barre rots in de(n) oceaan; gene (deze) bluschte zijn levenslamp uit door stroomen wijn(s).

20. En anderen, spottende, zeiden: zij zijn vol zoeten wijns (wijn).

21. Als de Nacht met zijn (haar) donkeren sluier het aardrijk bedekt, sluipt de Booze rond om zijn (haar) slachtoffers te zoeken.

22. Sinds onzer (onze) beide(r) handen
Te z(s)aam gevlochten zijn.

23. Hij liet zijn zoon een paar nieuwe schoenen maken (door of voor zijn zoon).

24. De gemeente gelieve tot slotzang te zingen het tweede en (het) laatste vers van Gezang 36.

XXXII.

1. Gij, vrienden, wie ge wezen meugt,
Wees(t) buigzaam (baar): 't is een nutte(ige) deugd,
En als het dondert in de lucht,
Zoodat schier al de wereld zucht,
Dan buig(t) (u), buigt (u), als een riet
Zoo valt op u het onweer niet.
2. De rest zeulde ook van allen kant,
Hun (zijn, haar) kistjes aan en pakken
En liet toen in een baliemand
De(n) boël naar onder zakken.
3. Vaak spraken zich (elkaar) de twee gelieven (liefden)
Bij lichte maan,

- In 't uur der minnaars en der dieven,
Door 't venster aan.
4. Tart vrij mijn uitgele(e)zen benden —
De kans moet tot mijn zege(n) wenden,
De honger zij (is) mijn bondgenoot !
5. De nacht had alles met zijnen (haren) sluier, die
zooveel kwaads verborgen houdt, bedekt.
6. Wij jongens noemden hem altijd de(n) baas ; slechts
weinigen heetten hem de(n) oude(n).
7. Bilderdijk zegt :
En gij, lief, onno(o)zel wichtje
Op wier (welks) donzig aangezichtje.
8. Anastro had eerst zijn boekhouder en op zijn (diens)
weigering een zijner (diens) bedienden daartoe aangezocht.
9. Al de mijnen gaan van avond naar de c(k)omedie
behalve mijn oudste(n) zoon.
10. Mijn vader en zijn rentmeester gingen op reis : hij
nam zijn (diens) zoon mede.
11. De(n) landbouwer werd gevraagd of hij zijn hoeve
ten behoefte van den aan te leggen tramweg zou willen
afstaan.
12. De burge(r)meester en (de) secretaris van het dorp
ontving(en) Zijner Majesteits c(k)ommissaris op zeer on-
gepaste wijze.
13. Een schreeuw gaat op ten hémel,
En alles woelt dooreen :
Maar niemand zag de wonde
Dan (als) (de) brave Kleef alleen.
14. Zwervens moede en levens zat omschrijft men ook
wel door . . . ?
15. De(n) leeraren wordt(en) verzocht aanstaande(n)
Dinsdag om zeven uur in het teekenlok(c)aal present
te zijn.

16. Wij leeren gek zijn van malkandren,
Want een(en) sot (die) maakt den anderen.
17. De ijzel kleeft (zich) aan hun lompen.
18. Het ros schiet als een bliksemschicht
Hij (het) vliegt door hegge en tuin.
19. Mijn broeder is de gelukkigste (het gelukkigst) als
hij alleen en ongestoord in zijn studeervertrek kan zitten.
20. Elisabeth Tudor en Maria Stuart waren twee koninginnen die elkander beneden(nijdden) en ha(at)ten; of de geschiedschrijvers haar (hen) wel altijd in het juiste daglicht plaatsten, is ons nog niet recht duidelijk.
21. Zorg dat de misdadiger niet ontsnappe (ontsnapt), want dan ware (zou zijn) de laatste dwaling nog erger dan (als) de eerste.
22. En Rivers zou der (de) menschelijke natuur niet deelachtig moeten zijn als hij den jongen voor al die malligheden niet strafte.
23. Gij die (welke) u ook met een gunstigen afloop van 't examen gevei(ij)d had(t), wat zegt gij van zulk een manier van vragen?
24. De afstand van (den) keizer Karel V had plaats te Brussel op den 25 October 1555; (de) spijt en (de) teleurstelling deden hem tot deze(n) vreemde(n) stap besluiten.

XXXIII.

1. In de(n) Statenbijbel lezen we van de leden des Joodschen raads, nadat Stephanus zijn re(e)de gehouden had: Maar zij roepende met groote(r) stemme, stopten hare (hanne) ooren.
2. Gisteren overleed aan een zenuwberoerte de Heer X, mijn vriend en (mijn) raadsman. Wat ik in hem verlies,

kunnen diegene(n) beseffen die (welke) den waardige overledene(n) gekend hebben.

3. Noch huis noch hof werd(en) gespaard.

4. Mijn broeder en gij zijt (zijn) toch reeds lang den (de) kinderschoenen ontwassen.

5. Wat ik doe of late (doen of laten moge), aan alles wordt een verkeerde(n) uitleg gegeven en ik vrees dat ik hier den langsten tijd geweest zij (ben).

6. Vondel zegt van Hugo de Groot:

»Het Delf(t)sche wetorakel dat (die)

Gekofferd als een kostelijke(n) schat

Weleer de bange Maas afdrijven kwam,

Totdat de Sein het (hem) in haar (zijn) armen nam.

7. Onze Vader die (welke) in de Hemelen zijt (is).

8. Zijt gij de krijgsman die den aanslag deed(t) ?

9. Wat het oog(e) niet en ziet,

(Dat) begeert het harte niet.

10. Men vraagt aan een instituut, waar jongelieden(lui) voor Breda en Nieuwe Diep opgeleid worden, een secundant geexamineerd in de Engelsche en Fransche talen (in de Engelsche en (de) Fransche taal (talen).

11. De menigte der sterren verbaast (bazen) ons.

12. Of gij, of ik, dat gezegd heb (hebt), dat her(r)inner ik mij niet juist meer.

13. Brave ouders zijn het (de) beste voorbeeld(en) voor hun kinderen.

14. Geen wonder dat de uitgever aan zijn werk de(n) meest behage(ag)lijke (behaaglijksten) vorm tracht te geven.

15. Niets is het (den) lande verderflijker als (dan) de (la)auwheid zijner (harer) inwoners. Niets doet de(n) warme(n) vaderlander pijnlijker aan dan (als) het eeuwige: »Wat scheelt het mij! wie(n) 't land wint, (die) wint mij ook.»

16. Pilatus gaf Jezus over aan de bittere spot (mv.) zijner ruwe soldaten.

17. Toen Egmond door de landvoogdes naar Spanje gezonden werd (om) op de verzachting der plakaten aan te dringen, overla(ad)de hem de Koning met eer (mv.)

18. Weiland kent men geen onbepaald gezag in de taal meer toe en (hij) verdient zulks (dat) ook niet meer.

19. Geen vluchteling ontvlucht het boos geweten,
De(n) gier, de(n) worm die 't hart verpikt en knaagt.

20. Ik ben (mij is) gezegd geworden dat de Koning aanstaand(en) Zatu(e)rdag een luister(r)ijk bal zal geven.

21. Ons oog (dat) heeft een valsche(n) schijju;
Elk meent zijn uil een valk te zijn.

22. Wat is het onderscheid tusschen verpraten en zich verpraten; vertellen en zich vertellen, bedenken en zich bedenken; verslapen en zich verslapen?

23. In 1747 maakten de Franschen zich meester (mv.) van de vesting Bergen op Zoom, dat (die) beter had kunnen verdedigd worden.

24. De mier is geen vriend (vr.) van geven; men denke slechts aan de(n) fabel van de(n) kre(e)kel en de mier.

XXXIV.

1. En als zich 't hok ontsluit (ontsloten wordt)

Daar steekt een ruige leeuwenkop

In 't kamp vooruit.

2. Maria was ontegenzeggelijk de (het) schoonste dezer meisjes; zij (het) had iets liefs en aanvalligs dat alle harten voor haar (zich) innam.

3. De arend bouwt zijn (haar) nest op hooge, ongenaakbare rotsen waar zijn (haar) eieren veilig liggen.

4. In den Statenbijbel lezen we: En de Heer hem (zich) omkeerende, zag Petrus aan en Petrus werd indachtig des (het) woord(s) des Heer (2. nv.) Eer de haan zal gekraaid hebben, zult gij' mij driemaal verlo(o)chend hebben.

5. Den vriend (die(n) kent men in den nood,
Den rijke(n) kent men na den dood.

6. Noch (de) Graaf P. noch (de) baron O. zal (zullen) tot gezant aan het Weenerhof benoemd worden.

7. Karel stond op en gelas(t)te dat men den gezant voor hem (zich) zou brengen.

8. Die moed viel Spanje zwaar en bang
En deed zijn (haar) trotschheid zeer.

9. 't Is verboden (niet) op deze brug te draven op een boete van drie gulden. Een ieder wachte (wacht) zich voor schade.

10. Het vleesch is in deze kleine landstad goedkooper (beter koop) dan (als) in Amsterdam.

11. »Deze kamerrok is te Parijs gekocht.»

»Te Parijs, het is spijt (jammer), baron»

»Waarom toch?»

Ik hadde (had) mij gaarne ook zulk eenen (een) laten maken.

12. Hij schaamt zich als de(n) bewerker van dit onheil en daarom kan ik hem, mijn oude(n) vriend, over zijn lomphheid niet hard vallen.

13. Mijn zuster is nog steeds innemende; zij wordt er niet innemender (meer innemend) op.

14. God loont een(s) vaders deugd in 't kroost
Hetgeen (dat) hij achterliet.

15. Dirk Duvel en held Kabeljauw,

De(r) tienmaal sterker macht te gauw,

En Steenwijk met zijn handvol braven

Staan(t) in den strijd als leeuwen pal (als palleleeuwen).

16. Meermalen ziet men den oppassendsten (meest op-

passenden) ambachtsman met kommer en gebrek worstelen.

17. De twistende partijen erkenden hem als opperste(n) scheidsrechter.

18. Hij was meer vlijtig (vlijtiger) dan vlug.

19. Nu komt een heertje haar begroeten,

Een vreemde(n) haan

Die buigt (zich) statig tot de voeten

En spreekt haar aan.

20. 't Is eens Christen (2. nv.) plicht zelfs zijn ergsten (kwaadsten) vijand te vergeven en zou ik aan u geen vergiffenis schenken die mij steeds een vriend geweest zijt (is)?

21. De man en (de) vrouw beide(n) hadden zich aan de(n) diefstal schuldig gemaakt; hij bepleit(t)e haar onschuld met een vuur en (een) volharding, een (eener) betere zaak waardig.

22. Men moet niet alles gelooven wat men hoort vertellen (wat verteld wordt).

23. De burgerij doodverfde de(n) notaris als eerste(n) burgemeester.

24. In den rand van den spiegel stak(en) een menigte visitekaartjes.

XXXV.

1. Gij Goden, die mij woud(t) voorspellen

Dat mijne hand en dapperheid

De(n) muur van Ilium zou vellen,

Heeft dan uw godspraak mij misleid?

In plaats dat elk mij eer zal toonen,

Zie 'k mij door (van) Agamemnon ho(o)nen.

2. En de Hoogepriester (hooge priester) vraagde zeggende: Wat dunkt ulieden? En zij antwoordende zeiden: hij is des doods (den dood) schuldig.

3. Een wijf die (dat) steeds uit praten gaat,

Die (dat) raakt gemeenlijk op de praat.

4. Drie jaren van armoede, na tien jaren van rijkdom, maken (maakt) den mensch beter dan tien jaren van rijkdom na een leven van armoede.

5. Ik ben gemeenzaam (eigen) genoeg met mijnheer den baron (den heer baron) om hem te mogen spreken, al lage (lag) hij ook te bed.

6. Terecht begreep ik dat Keesje minder jaloers(ch) was van (op) de(n) bochel dan van (op) de centen die(n) hij (deze) opbracht.

7. De heele stad kent (het) kleine Klaasje. De jongens laten (het) kleine Klaasje dansen.

8. Een eerste vereischte voor menschen die veel reizen is dat ze op der (hun) tijd passen.

9. De beide heeren D. zijn dik maar A. is toch de (het) dunste (minst dikke).

10. Aanschouw de(n) held, der Staten rechterhand,
De(n) redder van 't vervallen vaderland

— — — — —
Het roer van 't schip, de(n) arm waar God door streë.

11. Matroos en scheepsvoogd, vriend en vreemde, knaap en man omarmen zich (elkander) dooreen.

12. Men zegt dat koning Willem II geen treurige, lant(d)erige gezichten om zich (hem) heen duldde.

13. De algemeen(st) ontwikkelde menschen hebben het voorrecht dat ze in gezellige(n) kring met aandacht gehoord worden (dat men . . . . hoort).

14. Uw(er) beider vriend is gisteravond plotseling overleden, waardoor ons(er) beider inkomen een geduchte(n) klap zal krijgen.

15. Allen stonden opgeto(o)gen over den moed en (de) volharding dezer dappere krijgsman (mv.) die hem vergezeld (hadden) en (die) hij liefgekregen had.

16. Dat de Waal een snelstroomender (sneller stroomende) rivier is dan de Lek zal mijn jeugdige(n) lezers wel bekend zijn.

17. Toen Utrechts fel gehi(t)ste(n) wrok
Haar (zijn) bisschop had ontzet,
En stout zijn (diens) knechten tegentrok
Met veldspeer en musket.

18. De geheele ontginningsmaatschappij is op de fles(ch) gegaan; gelukkig dat we onze inleg (mv.) teruggekregen hebben.

19. Al onze hoop (mv.) werd(en) de(n) bodem ingeslagen.

20. Het oog van den heer (dat) maakt de peerden vet,
Het oog van de vrouw (dat) maakt de kamer net.

21. Wat (wie) pikt er tegen 't vensterglas!
Alsof het (hij) vroeg: doe(t) open (los)!
Zoo 't eens die kleine voogel was . . . .
Die(n) 'k op de plaats (plas) zag loopen!

22. (De) tijd is geld; ('t) spreken is zilver; ('t) zwijgen goud; (de) oefening kweekt kennis; (de) deugd verheugt; (het) kruis naar kracht zijn bekende spreekwijzen.

23. Men beschouwde de(n) luitenant als een groote(n) gek.

24. Men heeft vak(er) berouw van te veel gesproken (te hebben) dan van gezwogen te hebben.

XXXVI.

1. Die in werken zijn genot vindt, is hier op aarde de gelukkigste of het gelukkigst?

2. Thans gaan we in het open veld
Natuur haar schat (de schat der natuur) doorzoeken.

3. O, Vader, die (welke) al 't leven voedt,
Kroon (kroon') onze tafel met uw zegen.

4. De Min schoot haar (zijn) pijlen in het hart der teedre maagd.

5. We zagen het paard met zijn (haar) veulen in de weide loopen.

6. Maar ik zou niet gaarne zien dat men de zaak naar de(n) letter der wet opname (nam).

7. De dood ziet niemand aan, de(n) schepter noch (de) spade:

De keizer noch de boer (vindt) vinden bij hem ooit genade.

Wie dan geen naam nalaat door deugden van den geest,

Verdwijnt alsof hij nooit in 't leven waar (was) geweest.

8. In Parijs bevorderde Napoleon de verfraaiing en (den) gezondheidstoestand der stad door het maken van nieuwe en het verbreeden van oude straten.

9. Zijn stem beefde en zijn oogen vulden zich (werden gevuld) met tranen, toen het oogenblik van scheiden daar was.

10. Ik zing er al van een Ruiters koen, (koenen ruiters)
Maar niet van een ruiters te paard;
Toch was hij veel Engelsche(n) dravers te gauw,
Hij maakte veel Fransche(n) vervaard.

11. In het Wilhelmuslied lezen wij:
Van al die mij(n) bezwaren
En mijn vervolgers zijn,
O God wil(t) toch bewaren
Den trouwen dienaar dijn.
Dat zij mij niet verrass(ch)en
In haren (hunnen) boozen moed,
Haar (hun) handen niet en wass(ch)en
In mijn onschuldig bloed.

12. En nog(ch)tans de man kon lezen noch(g) schrijven en had (was) van de meeste zaken zeer weinig vergeten — maar hij had toch veel geld.

13. Er is geen dichter in onze letter (mv.) aan te wijzen die zooveel over het huwelijk gedicht heeft dan (als) Jacob Cats. Hij was van meening dat de bloei, (de) welvaart en (het) geluk van den staat afhing (hingen) van die(n) der huwelijken.

14. Broeder (mv.)! (roept hij) redt het lijf!
Een versluit' (te) hier 't pad — ik blijf,
Haast u voort, terwijl ik strij(d)
Vall' (val) ik, springt mijn moeder bij.

15. »Manlief (lieve man) ik zal het nooit weer doen,» smeekte de vrouw. »Aanzie (zie aan) toch mijn arme schaapkens (schapen) van kinderen; zij sterven van schrik... och genade voor mijn arme kinderen Mijnheerkenlief (lieve Mijnheer).

16. Mijn broeder (roept zijn broeder uit),
Ja gave (gaf) ons (onzer) beider God
'Te sterven aan elkanders' hart
Door een en 't zelfde schot.

17. Men moet reeds zooveel vakken van wetenschap bestudeeren dat men (wie?) huivert de jongelieden nog meer op de schouders te laden.

18. In den Gijsbrecht van Amstel lezen we:
Zou ik u hier alleen verlaten tot een roof
Die mij een vader strekte(t) en 't Christelijk geloof
In 't harte prentte(t)

19. Vrees voor te groote uitvoerigheid of voor het samenpersen van te veel feiten — wat (dat) eerstbeginnenden niet dienstig is en de(n) lust tot geschiedbeoefening uitdooft — weerhield(en) mij tot dusverre de opmerking ter harte te nemen.

8. Tollens zingt in zijn Kenau Hasselaar :

Wat suft gij, vrouwen! diep verstomd,

Met natbekreten krop?

De poort sluit los: de Spanjaard komt

En wekt u deerlijk op

9. Opdat het noodige niet ontbrake (ontbrak), had hij' zijn leger in drie deelen gesplitst.

10. De koning ging in een huis dat aan den weg stond en bevoel (beval) den bewoner hem een kamer te wijzen.

11. Bij deze woorden schetste een innig genoegen zich (werd zichtbaar) op de wezenstrekken des monnik (2nv.)

12. Zie Bailly wien (dien) zijn tijdgenooten eert (en) als de(n) geschiedschrijver van oude en nieuwe astronomie.

13. Hoe streng deze commissiën hun zending vervulden, de ketterijen vermenigvuldigden zich. (?)

14. Een zachte en teedre stem gevoeliger (meer gevoelig) voor het harte dan merkbaar voor het oor.

15. Heden overleed na een smartelijk lijden doch (een) kalme berusting.

16. Er werd hem veel bloed afgetapt hetwelk (hetgeen) in de vorige eeuw zeer in de mode was.

17. Ziet, een drom ontzinde scharen

Rukt (rukken) reeds aan en raast (razen) en rooft (rooven).

18. Een bewoner van de Tuinstraat is de(n) neus verbrijzeld door een luik dat op dit lichaamsdeel viel.

19. Een zoo groot huis met koetshuis en tuin worden (wordt) zelden aangetroffen.

20. Na zooveel jaren in den vreemde gezworven (gezwervd) te hebben, behoeft het ons niet te verwonderen dat de arme balling zijn moedertaal vergeten (had) was.

21. Laat hun het leven niet want zij zijn de(s) dood(s) schuldig.

22. Nadat David den reus Goliath ter aarde geveld had, liep hij op hem toe en doodde hem met zijn (diens) eigen zwaard.

23. Mijn vader vlei(ij)de zich in (onder) de schaduw der eiken.

24. Want wie waarlijk voor zijn vak leeft, (dien) trekt alles aan wat zijn kennis van zijn vak vermeederen kan.

XXXVIII.

1.

Voorzichtige Dirk.

Dirk lijdt geen water in zijn wijn;
 Daar moet een zware reden zijn,
 Waarom hij 't nooit en heeft geleden.
 »'t Is», zegt hij (ziet hoe zware reden)
 »Omdat de mensch op 't glippen staat,
 Als 't water op de lippen staat.

C. HUYGHENS.

2.

Punt dicht.

Piet zonk voor Schevening in de ongestuime baren,
 Men zegt: hij is den weg van alle vleesch gevaren,
 En mij dunkt dat het is
 De weg van alle visch.

C. HUYGHENS.

3.

Praters.

Wiens tong een lange reeks van woorden samenrijgt,
 Heeft dikmaals m'n verstand dan hij die stille zwijgt,
 Een wèl geharsend hoofd zal luistren, weinig praten;
 Men vindt de meeste klank bij de allerleegste vaten.

J. DE REGT.

4. *Voorbeeld van matigheid.*

Eens pottbakkers zoon, een machtig vorst geworden,
 Stoffeerde zijnen disch met goud en leem in orden,
 En stelde 'taarden vat bij 't gulden in gelid;
 En vraagde men waarom? Zoo was zijn antwoord dit:
 Ik, die nu blink in 't goud, ben uit den leem gesproten:
 Die grooter wordt van kleen, speel' niet te zeer den grooten:
 Maar matig wijselijk en mengel onder een
 Zijn tegenwoordig groot met zijn voorleden kleen.

J. DE DECKER.

5. *Grafschrift op J. Cats.*

Hieronder leit een man, een man die in zijn leven
 Heeft ik en weet niet hoe en 'k weet niet wat geschreven;
 En desalniettemin, wat dient er meer gezeid,
 't Is Cats, de ridder Cats, die hier begraven leit.

C. HUYGHENS.

6. *Nederigheid.*

Wanneer de Hemel geeft zijn zegen
 Van eenen schoonen zomerregen,
 Zoo valt die gaaf wel overal,
 Maar al wat hoog is en verheven,
 Daar komt het water afgedreven
 En vloeit in 't allerlaagste dal.

Dat is wat schoons om mij te leeren,
 Zoo vloeit de milde geest des Heeren
 In 't needrig en ootmoedig hert.

O Nedrigheit so hoog te roemen,
 Wat draagt uw grond al schoone bloemen.

Och of mijn berg een diepte werd! J. LUIKEN.

7. *Op de grafzerk van E. M. Kortenaar.*

De held der Maas, verminkt aan oog en rechterhand,
 En echter 't oog van 't roer, de vuist van 't vaderland,

De groote Kortenaar, de schrik van 's vijands vloten,
D'ontsluiter van de Sont ligt in dit graf besloten.

G. BRANDT.

8.

Verandering.

Verandert niet te licht van meening, staat of nering,
Alschoon 't u erger gaat, als gij voor deezen dacht;
Verandren heeft er veel in 't onderspit gebracht,
Die vrij raakt van de koorts, valt somtijds in de tering.

J. DE REGT.

9. *Boven den ingang der bank van leening te Amsterdam.*

Hebt gij noch geld noch goed? Ga deze deur voorbij.
Hebt gij het laatste en mist gij 't eerste? Kom bij mij.
Geef pand, ik geef u geld. Waarom zoude ik u borgen?
Of is het niet genoeg dat gij van 't mijne teert?
Maar eischt ge uw paard terug, zoo dient ge in tijds te
zorgen

Dat mij mijn hoofdsom met de renten wederkeert.
Zoo help ik u en mij en toon aan de onderzoekers
Van mijn geheimen 't graf des eervergeten woekers.

B. HUYDECOPER.

10.

Bluf.

Een arm verwaand Gascon, te Amsterdam verschenen,
Stond schreiend voor het stadhuis. Men vroeg: hoe, zijt
gij mal?

Ontroert u dit gezicht? Ja, sprak hij, ik moet weenen,
Zoo net gelijk dit huis mijn vaders paardestal;
Indien ik in mijn land weêr mocht aan 't bouwen raken,
Zou ik de staldeur wat aanzienlijker maken.

P. LANGENDIJK.

11. *Grafschrift van D. van Renen, Zanger.*

Hier onder dees met groen bestrooide steenen
Rust Daniel van Renen,

Die 't ruwste hart kon met zijn lieflijk zingen,
 Bewegen of bedwingen.
 Zoo hem de Dood maar eens had willen hooren,
 Hij zong nog als te voren.

S. INGEN.

12. *Op J. v. d. Vondel.*

De grijze Vondel die door treurstijl, heldentoon,
 Door lier- en hekeldicht met d'oudheid om de kroon
 Des lauwers streed, voor wien wat Neerduitsch schrijft
 moet zwichten,
 Vertoont zich in dees print, maar leeft in zijn gedichten.

G. BRANDT.

13. *Beloften.*

Wie op beloften steunt of die van waarde schat,
 Bedriegt zichzelf en maakt dat andren hem beschimpen.
 Indien men laken koopt, het krimpt gemeenlijk wat,
 Maar 't geen ons wordt beloofd, zal doorgaans alles krimpen.

J. DE REGT.

14. *Bijschrift op het afbeeldsel van Jan Wagenaar.*

Natuur schiep Wagenaar tot een historieschrijver,
 En in haar werk volmaakt, blies zij hem waarheidsmin,
 Vernuft, gezond verstand, doordringend oordeel, ijver
 Voor overheid en wet, voor deugd en vrijheid in.
 Wat moest dit edel brein, dus mild bedeed, verrichten?
 Zijn vaderland, zijn stad, zichzelf een eerzuil stichten.

J. DE KRUIJFF.

15. *Juist gezien.*

»'t Is om mijn hoofd te doen», zei hopman Koelberaad,
 »Indien de aanslag mist.» »Gaaf», sprak de veldheer »gaaf,
 Indien zij dat bestaan, ik zal 't hun doen berouwen,
 En voor één eenig hoofd, zes koppen af doen houwen.»

»Maar,» zei de hopman, »Heer, wat ik eerst weten wou,
Is of één van deze zes op mijn romp passen zou.»

C. HUYGHENS.

16.   Wat ik was en is niet meer,
              Wat ik ben is wonderteer,
              Wat ik eenmaal werden zal,
              Lieve God, dat is het al.

schreef Cats op tachtigjarigen leeftijd onder zijn portret.

17.   *Hugo de Groot.*

O Delft, beny geen Maas den grooten Rotterdammer,
De Groot is ruim zoo groot. Dees poogde Hollands jammer
Te stuiten door zijn raad, maar tweedrechts oor bleef doof.
Men scheurde veel te licht om liefdeloos geloof.
Indien zijn Fenixgeest verdeeld waar' onder zeven,
't Vereenigd Nederland waar' onverdeeld gebleven.

G. BRANDT.

18.   *Vlug.*

In éénen dag, zei Hans, was hij van Keulen gereden
Op schaatsen naar den Haag. Zijn knecht viel in zijn reden
En zei: in éénen dag, Mijnheeren, dat is waar,
Maar gij moet weten: 't was de langste dag van 't jaar.

C. HUYGHENS.

19.   *Krachtige baden.*

Reinier is met zijn stramme leden
Naar Akens baden toegereden,
Daar heeft hij geld en zaal en peerd
In alle vroolijkheid verteerd.
Ziet wat de wateren vermogen!
Hij is te paard naar 't bad getogen
En op zijn voeten weer gekeerd.

C. HUYGHENS.

20.

Raad.

Wanneer een man ons prijst, die zelf juist niet veel deugt;
 Als zich een nijdig mensch in ons verdriet verheugt;
 Als ons een gek veracht om zelf een naam te krijgen:
 Wat past een brave of een wijze dan? Het zwijgen.

J. NOMSZ.

21. *Van Alphen zingt bij 't gezicht van den starrenhemel.*

Daar rijst het tintlend starre(n)heer
 En de aarde zwijgt verbaasd:
 't Gestarnte spiegelt zich in 't meer,
 Waarop geen windje blaast.
 't Is alles hemel wat men ziet,
 Zelfs bergen vluchten heen;
 't Verdorde blaadje schuifelt niet,
 't Gestarnte spreekt alleen.

22. *Op Joan van Oldenbarnevelt.*

Dit's Grootvaar van wiens deugd geen eeuwen zullen
 zwijgen.

Hij deê zijn rechters zelfs het haar te berge rijzen,
 Toen hij ter vierschaar kwam, al even welgemoed.
 Zijn vijand dronk de dood aan zijn onschuldig bloed.

G. BRANDT.

23.

Aan een vriend.

Gij schijnt verlegen om klein geld,
 En zoekt het allerwegen:
 Veel erger is 't met mij gesteld;
 Ik ben om groot verlegen.

C. HUYGHENS.

24.

Onfeilbaar middél.

Wilt gij, o sterv'ling, roem verwerven,
 Eene eer die bij het nageslacht,
 Uw naam behoede voor versterven,

Ei, neem mijn raad dan wel in acht:
 'k Zal u terstond mijn heerlijk middel zeggen
 Gij moet slechts d'eerste(n) steen aan huis of toren
 leggen.

KASTELEIN.

XXXIX.

1. *Op ons weeshuis.*

Hier treurt het weeskind met geduld,
 Dat arm is zonder zijne schuld
 En in zijn armoê moet vergaan,
 Indien gij 't weigert bij te staan.
 Zoo gij gezegend zijt van God,
 Vertrouwt ons uit uw overschot.

J. v. D. VONDEL.

2. *Onder de afbeelding van Mr. W. Bilderdijk.*

Dit 's Nederlands Homeer: de grootste dichtervorst,
 Het wonder zijner eeuw: wiens roem de Waarheid huldigt;
 Wat ooit geleerdheid was, doorstroomde hem de borst
 En Neerlands poezie is hem haar vuur verschuldigd.
 Hij, schoon miskend, verguisd, richtte op Parnassus' top,
 Zijn hateren ten spijt, zichzelf een eerzuil op.

E. L. GLINDERMAN.

3. Zoolang een vrij rechtschapen man
 Zijn eigen brood verdienen kan,
 Zoolang ook schaam' hij zich een gunstbewijs te
 vragen

En faalt het eindelijk aan zijn macht,

Voor 't minst behoû hij moed en kracht
Den honger die hem nijpt met waardigheid te
dragen.

BILDERDIJK.

4. *De Amsterdamsche Beurs.*

Hier heft zich uit den grond des Amstels naar de wolken
Een plaats, die 's middags krielt van allerhande volken,
Een wandelperk, daar Moor met Noorman handel drijft;
Een kerk, daar Jode, Turk en Christen in vergaren,
Een aller talen school, een marktveld aller waren,
Een beurze die alleen all 's werelds beurzen stijft.

J. DE DECKER.

5. *Op den dood van M. H. Tromp.*

Men stell' voor Hollands admiraal
Geen graf van marmer of metaal,
Maar ergens, op een hooge klip,
Het hol van een veroverd schip.
De doode Tromp, daarin gelegd,
Zal onder 't eerste zeegevecht
Aan Holland moed en wraaklust geven,
En menig Engelschman doen beven.

S. INGEN.

6. *Xantippe.*

'k Hoef om Xantippe, naar den schouwburg nooit te gaan,
Al spreekt daar Socrates, want ik kan zelf wel spreken;
Maar wil mijn wijf haar zien, daar zou ik toe verstaan;
Het kon haar nut zijn om haar kop te leeren breken,
'k Verkwist noch geld noch tijd voor hartzeer en verdriet:
'k Zie die comedie in mijn huis genoeg voor niet.

P. LANGENDIJK.

7. *Wind.*

Een molenaar een dief zijn?
 Mij dunkt het heeft geen redens schijn;
 Wat hoeft hij om veel goeds te geven?
 Een mensch die van den wind kan leven.

C. HUYGHENS.

8. *Pillen.*

»Heer, Dokter,» zeide ik eens, »neemt gij nu zelf geen
 pillen,
 Daar gij gaat kwijnen van de koorts. Gij ziet er na(ar)?» —
 »Ik, pillen?» sprak hij, »neen, dat goed bewaar ik maar
 Voor die 't verlangen en die 't betalen willen.»

C. HUYGHENS.

9. *Verkeerde klemtoon.*

Het is waarachtig, Jan,
 Gij zijt een eerlijk man.
 Wáárachtig is het, maar
 Dat is wat min dan waar.

C. HUYGHENS.

10. *Amsterdam.*

Van masten diene ik mij te lande en op de baren;
 Op masten houde ik stand, met masten vlot en vlug
 Voer ik den Ooster-oogst en al des werelds waren,
 Mijn Amstel in den mond, mijn Dam op zijnen rug.
 Nu zeg, wat masten zijn 't, die meest mijn welvaart stijven,
 Die onder d'aarde staan of boven 't water drijven?

J. DE DECKER.

11. *Punt dicht.*

Twee haspelden op straat, maar stonden eindlijk pal.
 »k Wijk voor geen gek,» sprak de een,
 De wijste zei: »ik al»

P. LANGENDIJK.

12. *Aan een trotschaard.*

Dien gij uw meerder' waant, dien kust gij schier de voeten ;
 Dien gij uw minder waant en wilt gij nauw eens groeten.
 Wij zijn hier wel ('t is waar) wat ongelijk van lot ;
 Maer allen niettemin uit eenen tronk gehouwen,
 All' uit één klei gekneed : rechtschapen borsten houwen
 Hunn' minder voor een mensch, hunn' meerder' voor geen
 God.

13. *Maurits prins van Oranje.*

Gij hebt in 't harnas nooit voor vijanden gewicht,
 't Gebouw der vrijheid, door uw vaders hand gesticht,
 Doch in den opgang met zijn dierbaar bloed begoten,
 Voltooid : gij hebt den tuin met vestingen gesloten.
 Maar och, de Kerk en Staat is in uw tijd gescheurd,
 Daar Spanje om heeft gejuicht, dat Holland nog betreurt.
 G. BRANDT.

14. *Snedig gezegde.*

Een arts die menig blijk van zijn bekwaamheid gaf,
 Verzelde eens een patient naar 't graf.
 Die langs den weg der kunst was van deze aarde ge-
 scheiden ;
 Een stroom van volk omgaf den stoet,
 Toen uit den hoop een knaap sprong tusschen beiden,
 (Schoenlapper van beroep) en trapte op 's dokters voet.
 Dees toornig op den lompen jongen,
 Die in den trein was ingedrongen,
 Riep met een barsche stem en geen gering gedruisch :
 » Wat doet gij lomperd, hier ? » De snaak wordt niet verlegen
 Maar voert beleefd den dokter tegen :
 » Mijnheer, ik doe als gij, ik breng mijn arbeid t'huis. »
 H. MEIJER.

15. Hoort, kinderen, hoort een rustig woord
 En zegt het vrij de buren voort:
 Wil iemand dragen eenig pak,
 En dat ook zonder ongemak,
 Die grijp' het wel van aan begin,
 En drage 'et met een luchten zin
 Want al wat iemand willig doet,
 Al is het zuur, zoo wordt het zoet.

J. CATS.

16. 't Is beter van zwijgen
 Berouw te krijgen
 Dan door veel spreken
 Een vuur te ontsteken.

J. CATS.

17. Wilt gij bemind en eerlijk leven?
 Ik wil u des een regel geven.
 Vier dingen dient gij wel te weten:
 Geleden onrecht haast vergeten;
 Ontvangen weldaad lang gedenken;
 Geen mensch door achterklap te krenken;
 En hebt gij lust uw leed te wreken,
 Zoo gaat en betert uw gebreken.
 Want een die betert zijnen staat,
 Doet leed dengene die hem haat.

J. CATS.

18. *Op een sprekend beest.*

Esopus' fabelwerk kan Joost niet veel vermaken,
 Waarom? het dunkt hem vreemd dat ooit de beesten
 spraken.

O Joost, onnoozle Joost, hoe holt gij buiten 't spoor,
 Klinkt niet uw eigen stem u daaglijks in het oor?

P. LANGENDIJK.

19. *Willem I prins van Oranje.*

Aanschouw den schrandren Prins, den held die met beleid
 Met reden, liefde, vlijt, geduld, bescheidenheid
 Het hart der volken won. Dees heeft den dwang verdreven,
 De vrijheid met zijn bloed betaald en ons gegeven.

G. BRANDT.

20. *Cornelis Tromp.*

Geen verf van schilderij, geen stift noch punt van staal,
 Verbeeldt door kracht van kunst des Amstels admiraal,
 Den Hollandschen Romein, den roem der Batavieren,
 Die gouden ketens won en kronen van laurieren;
 Die als een bliksem viel in Karels trotsche vloot,
 En vloog van schip op schip in 'taanzicht van de dood,
 Die duizenden verwon, die duizenden dee beven.
 Deez' strijdbre Tromp zal door geen beeld maar daden leven.

G. BRANDT.

21. *Op M. A. de Ruyter.*

Aanschouw den held, der Staten rechterhand,
 Den redder van 't vervallen Vaderland,
 Die in één jaar twee groote koninkrijken
 Tot driemaal toe de trotsche vlag deed strijken,
 Het roer der vloot, den arm waar God door streê;
 Door hem herleeft de vrijheid en de vreê.

22. *Les.*

Ossen voor een ploeg gespannen,
 Dienen wel één weg te gaan;
 Leert dan vrouwtjes, leert dan mannen,
 (Deze les gaat beiden aan)
 Meê te trekken ééne lijn,
 Wilt ge dat 'er rust zal zijn.

J. GOEREE.

Trouwt dat paar is,
Scheert daar haar is.

J. CATS.

3. *Raad.*

Elk kent op 't allernauwst zijn bitter hartverdriet:
Zoo weet ook ieder best zijn oorzaak van verblijden:
Des meld zo licht uw pijn of vreugd een ander niet,
Dien smert misschien uw heil, of dees groeit in uw lijden;
Maar keer u tot uw God die uw behoeften weet,
Zeg hem, in blijdschap dank, klaag hem, in nood, uw leed.

E. HOOFFMAN.

4. *Op den ouderdom.*

Wanneer de jaren ons ontvliên,
Dan is'er geen meer vreugd te hopen,
Dan moet men op drie beenen loopen,
Dan moet men door vier oogen zien.
Men kan ons bijzijn niet verdragen,
Men hoort ons stenen, kuchen, klagen,
De jicht maakt onze leden krom.
O' welk een last is de ouderdom!

De veenzon, aan den warmen haard,
Moet in dien staat ons koestren, stoven,
Wij zitten in een hoek verschoven,
Ons leed wordt dag aan dag verzwaard;
De krachten hebben 't lijf begeven;
Ons leven is bijna geen leven.
O, welk een last is de ouderdom!
Nochtans elk stervling wenscht 'er om.

L. PATER.

5. *Puntdicht.*

Een dief wien men eens bier op zijn begeeren gaf,
Eer dat hij klimmen zou, blies eerst het schuim daar af

En zei: 'k heb wel gehoord, voor zeker en gewis,
Dat 't schuim ongezond en wat graveelig is.

C. HUYGHENS.

6.   Wat ik zweeg, is nooit geschreven,
Maar het is er bij gebleven
Dan, ik heb wel iets gesproken
Dat mij zuur is opgebroken;
't Is dan beter stille zwijgen
Dan van spreken hinder krijgen.   J. CATS.

7.   *De sterkste man.*
Die koninkrijken won en legers heeft verslagen,
Die mag vrij van laurier een trotsche krone dragen;
Maar die nog boven dat zich zelve (over)winnen kan,
Geef dien de hoogste kroon: dat is de sterkste man.

A. POIRTERS.

8.   *Waarheid — zotheid.*
Men zegt wel, en het is ook menigmaal gebleken,
Dat zotten in 't gemeen de waarheid zullen spreken; —
Men zegt ook, en het is een overoude klacht,
Dat wie de waarheid spreekt, wordt voor een zot geacht.

REVIUS.

9.   *De jonge vorsch.*
Een jonge vorsch sprong uit zijn plas
En zag hoe traag de slak kroop tusschen 't gras
Des schimpt hij: »o verachte en loome dieren,
Gelukkig mij, die hupplen kan en zwieren,
Als koning in dit groen! Met sprong een hert,
Dat door den loop der honden was benard,
Hem over 't hoofd, en over sloot en dijken;
Toen ging hij treurig strijken
En zei: Wat heeft mijn hupplen te bediën?
Daar zulke springers zijn, word ik niet aangezien.

WELLEKENS.

